

FOAIA POPORULUI

Prețul Abonamentului:
Pe un an 2 fl.
Pe o jumătate de an 1 „
Abonamentele se fac la Institutul Tipografic în Sibiu
și la toate birourile filiale de abonament.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Măcelarilor nr. 21).
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Sz. 8207/894.

s. b.

O felsege a király nevében!

A kolozsvári kir. törvényszék, m. sajtó-bírószág Moldovan György és társai ellen folyamatba tett sajtó perben 1894 évi október hó 16-án Báró Szentkereszty Zsigmond kir. törvényszéki elnök, Nesztor László és Becsek Lajos kir. törvényszéki bírák és Bartók József kir. törvényszéki jegyző, valamint Dr. Telmann Róbert tolmács jelenlétében, Dr. Farkas Lajos, Dr. Szádeczky Lajos, Kondász Ferencz, Trandafir Miklós, Dr. Moldován Gergely, Dr. Fabinyi Rudolf, Dr. Gámán József, ifj., Knaner József, Dr. Márki Sándor, Dr. Udránszky László, Dr. Kolozsvári Sándor és Dr. Novák István, rendes esküdtek, ugyszintén Szacsvai Dénes és Szattmári Akos pótesküdték közreműködése mellett megtartott esküdtzéki nyilvános főtárgyalás alkalmával a kolozsvári kir. főügyészség képviseletében Lázár Aurel kir. ügyész által előterjesztett vád és vádlottak védelminek meghallgatása után következőleg ítélt: I. T. Albin Livius, ki springi szül., Nagyszebeni lakos, 30 éves, gör.-cath. nőtlen, nyomda tulajdonos, vagyonos, irástudó, büntetlen, hadmentes, és II. Marschall József, ki Nagyszebeni szül. és lakos, 34 éves, ev.-luth., nős, 2 gyermek atyja, nyomdász, vagyontalan irástudó, büntetlen, népfelkelő, a „Foaia Poporui“ cz. Nagyszebeni hetilap 1894 évi Február 13/25-én kiadott 5-ik számában a „Străinatatea cu noi“ felirattal „im“ jelzéssel megjelent, büntetendő tartalom közlemény közzététele körül a köteles figyelem és gondosság elmulasztása miatt ellenők, mint kiadó tulajdomos és kiadó ellen a sajtótartás 34 §. alapján emelt vád és következményeinek terhe alól mindketten felmentetnek. A kir. kincstár, illetve a kolozsvári kir. ügyészség az okozott költségeknek, nevezetesen T. Albin Livius részére ezennel megállapított 40 frtnak és a Marschall József részére megállapított 30 frtnak ez ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett leendő megfizetésében elmarasztaltatik, ellenben. III. Moldovan György, ki Nagyszebeni szül. és lakos, 30 éves, gr.-kel. vallásu, nőtlen, felelős szerkesztő és nyomdai intéző, vagyontalan, sajtó vétségért elítélve van, de az ítélet még nem jogerős, tartalékos a Nagyszebeni állomászó 28-ik cs. és kir. vadász zászlóaljnál, — a fennebb jelzett közlemények közzététele körül a köteles figyelem és gondosság elmulasztása által elkövetet, a strts. 34 §. b., pontjában meghatározott sajtóvétségben vétkesnek nyilvánittatik, s ezért a strts. 39 §. alapján két (2) havi fogházra ítéltetik megengedtetvén a btk. 41 §. alkalmazásig is vétkesnek mondatik ki a sajtórendtar. 34 §. c. pontjába ütköző, köteles gondosság és figyelem elmulasztásának vétségében s ezért a sajtó rdtrs. 39 §. a alapján tekintettel az 1880. évi XXXVII. t. cz. 7 §. ára 2 (kettő) honapi fogházra ítéltetik el a btkv. 41-ik §. alkalmazásával megengedtetvén, hogy magát saját költségén élelmezhesse, mely esetben a munka alól felmentetik. Mindkét elítélt (2. 3.) vádlott köteleztetik az ezen bünperrrel felmerült 42 frt. 13 kr. és a még ezután felmerülő eljárás költségekte egyetemlegesen, a büntetésük végrehajtásával felmerülő költségeket személyenként az ítélet jogerőre jutása illetve az esedékesség napjától értendő 15 nap alatt, végrehajtás terhe mellett a kolozsvári kir. ügyészséghez befizetni. Kö-

teleztetnek továbbá elítélt (2. 3.) vádlottak a sajtórendtartás 21 §. s a s. eljárás 90 §. alapján ezen ítéletet indokaival együtt, egész terjedelmében az állam hivatalos nyelvén saját költségükön a „Foaia Poporului“ czimű lapban élén, a lapfőhelyén egyszer közzéterü a különbeni törvényes következmények terhe alatt, mely közzététel megtörtentét az ítélet jogerőre jutása napjától számítandó 15 nap alatt a kolozsvári kir. ügyészséghez beadandó példánnyal tartoznak igazolni. Végül a „Foaia Poporului“ czimű lapfőhelyi biztosítékából a sajtórendtartás 16. és 40 §§. alapján 300 (háromszáz) forint elkoboztatni rendeltük. *Indokok* Marschal József vádlottnak bírói felmentése, Moldován György és T. Albin Liviusnak bíróilag is vétkesnek történt kimondása az esküdtzéknek határozatán alapul. A felmentett Marschal Józsefnek megállapított költség összeg megfelelően találtatván, annak megfizetésére a kir. kincstárt kötelezni kellett. Moldován György és T. Albin Livius vádlottak büntetésének megállapításánál mind kettőjükre nézve enyhítő körülménynek vétetett a beismerés s a büntetlen elő éllel, melyekkel szemben suljosító körülmény fenn nem forgott. A költségeknek elítélt vádlottak által leendő megfizetésére, az ítélet közzétételére s a „Foaia Poporului“ cz. biztosítéka egy részének elkobozására vonatkozó rendelkezés a vádlottak elítélésének törvényesü következményeit képezik. A btkv. 41 §-nak alkalmazását a felhozott enyhítő körülményeken kívül vádlott T. Albin Livius társadalmi állása is indokoltá teszi. A kolozsvári kir. törvényszék, mint sajtó bíróságának 1894 évi október hó 23-án tartott nyilvános főtárgyalási üléséből.

Báró Szentkereszty Zsigmond,
a sajtóbírószág elnöke.

Dr. Balás Elemér,
a sajtóbírószág jegyzője.

Sz. 7304/894.

s. b.

O felsege a király nevében!

A kolozsvári kir. törvényszék, mint esküdtzéki sajtóbírószág, nyomtatvány utján elkövetett nemzetisége elleni gyűlöletre izgatás vétségével stb. vádolt Moldován György és társai ellen folyamatba tett sajtó bünperben a Báró Szentkereszty Zsigmond kir. törvényszéki elnök vezetése alatt, Becsek Lajos és Nesztor László kir. törvényszéki bíráknak, mint szavazóknak és Dr. Balás Elemér, kir. törvényszéki aljegyző mint tanácsjegyzőnek jelenlétében Dr. Lehman Róbert hités román és német tolmácsnak közreműködésével a következő esküdtti képességgel bíró kolozsvári polgároknak; még pedig Vincenti Károly, Dr. Davida Leó, Dr. Szádeczky Lajos, Boross Lajos, Bölöni József, Dr. Sárkány Lajos, Dr. Udránszky László, Dr. Szabó Gyula, Dr. Scheitz Vilmos, Eöri Ernő, Valontini Adolf, Dr. Deák Albert rendes esküdtteknek, valamint Dr. Gánsán József és Hajós Gyula pótesküdtteknek, résztvételével, 1894. évi október havának 23-ik napjára megtartott nyilvános szóbeli esküdtzéki főtárgyalás alkalmával, a közzéhatóság képviseletében Dr. Gócs Jenő, kir. alügyész által előterjesztett vádnak s a vádlottak részéről személyesen kifejtett védelemnek meghallgatása után a tizenkét rendes esküdtnek határozata alapján a következőképen ítélt. I. Marschall József, a ki nagyszebeni szül. és lakos, 34 éves, ev. luth., nős, 2 gyer-

mekes, vagyontalan, büntetlen előéletű, irástudó nyomdász, az ellene emelt, a sajtó rdts. 34 §-sa, c. pontjába ütköző a 39 §. szerint büntetendő vétség vádja és következményei alól bíróilag is felmenti, s köteleztetik a m. kir. államkincstár, hogy részére költségei megtérítéséül 30 (harmincz) forintot ezen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt kifizesen. II. Moldován György ki nagyszebeni szül. és lakos, 30 éves, g. kel. vallásu, nőtlen, vagyontalan, irástudó, büntetlen előéletű nyomda intéző s tartalékos a cs. és k. 28. vadász zászlóaljnál bíróilag is vétkesnek nyilvánittatik a m. btk. 172 §. második bekezdésében irt nyomtatvány utján elkövetett nemzetiség elleni gyűlöletre izgatás vétségében és ezért a btkv. 172 §. alapján s a btkv. 91. §-ának alkalmazásával 8 (nyolcz.) honapi államfogházra és behajthatatlanság, esete további 5 (öt) napi államfogházra átváltotatandó az 1892 évi 27 t. cz. irt czélokra fordítandó 50 (ötven) forint pénzbüntetésre ítéltetik el, a mely pénzbüntetés jelen ítélet jogerőre emelkedése után 15 nap alatt a kolozsvári kir. ügyészséghez befizetendő. III. T. Albin Liviu, a ki springi szül., nagyszebeni lakos, 30 éves, g. kath., nőtlen, vagyonos, büntetlen előéletű, irástudó, nyomda tulajdonos), zásával hogy magát saját költségén élelmezhesse. Elmarasztaltatik a felmerült 41 frt. 50 kr. eljárási költségnek, valamint az ítélet végrehajtásával felmerülő költségeknek hordozásában a „Foaia Poporului“ cz. hetilap biztosítékából összegéből 300, háromszáz o. é., frt. ezennel elvesztettnek nyilvánittatik, s elrendeltetik ez ítéletnek a „Foaia Poporului“ cz. lap élén, az állam nyelvén Moldován György vádlott költségén leendő közzététele, kötelességévé tétetvén vádlottnak, hogy a közzététel igazolásául a vonatkozó lappéldányt ez ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 nap alatt, különbeni törvényes következmények terhe alatt a kolozsvári kir. ügyészséghez adja be. *Indokolás:* T. Albin Livius és Marschall József felmentése az esküdtzéknek rajok vonatkozolag hozott felmentő határozatán alapszik, s felmentésük következményekért okozott költségeik hordozásában a kir. államkincstár elmarasztalandó volt. Moldován György vádlottal szemben az esküdtzék határozata elmarasztaló lévén, őt a vád értelmében bíróilag is vétkesnek kellett nyilvánítani. A Moldovan Györgyre kiszabott büntetés az általa elkövetet jogsértéssel arányban állónak találtatott, tekintettel arra, hogy az incriminált közlemény éles hangja és veszélyesb jellege súlyosító körülményképez, ellenben enyhítőül hozható fel vádlott mellet a beismerés és az, hogy az ezen ítélet tárgyát képező cselekmény elkövetése idejében még büntetve nem volt. A bünügyi költségekre vonatkozó intézkedés a bprts. 341 §-án alapszik, a hírlapi biztosíték összeg egy részének elvesztése a strsb. 16 és 40 §§. értelmében mondatott ki, ezen intézkedés pedig, mely szerint az ítélt közzététele elrendeltetik, a strts. 21 §-án, illetve az 1871 évi május 14-én 1498 I. M. E. sz. a. kibocsátott e'j. szab. 90 §-án alapszik. A kolozsvári kir. törvényszék, mint esküdtzéki sajtóbírószágának 1894 évi október hó 6-án tartott.

Bárá Szentkereszty Zsigmond,
a sajtóbírószág elnöke.

Dr. Balás Elemér,
a sajtóbírószág jegyzője.

La temniță — cu ridicata!

Numărul celor-ce trebuie să se peardă timpul cel scump în întunerelel temnițelor ungurești, drept jertfe a curagiului de a se fi pus în slujba cauzei naționale — earăși crește cu trei!

Sâmbăta trecută a plecat din Sibiu spre Cluj dl Ioan Popa Necșa, și Duminecă și-a început, în pușcăriă de acolo, osânda de două luni temniță ordinară, la care a fost judecat în al 20-lea proces de presă al „Tribunei“ pentru adresa de alipire din numărul 214—1893 a numitului ziar, subscrisă de Halită și soții.

Domnul George Moldovan, redactorul nostru răspunzător, a primit Luni și d-sa citație, ca după-ce Curia i-a respins recursul, în timp de trei zile să plece la Cluj, pentru a-și începe pedeapsa de o lună temniță ordinară, la care a fost osândit pentru articolul „Adresele de alipire“ din numărul 1. al „Foi Poporului“ din estan.

Ear' dl T. Liviu Albini a căpetat și d-sa citație ca să plece la Cluj, pentru a-și începe asânda de două luni temniță ordinară, la care a fost judecat ca proprietar al „Foi Poporului“ în procesul nostru al cincilea, pentru articolul „Nu li-i sufletul curat!“ din nr. 7 din estan și a și plecat Mercuri în 12 Dec.

Dl George Moldovan n'a plecat încă, căci a înaintat rugare la procuratură ca să-l lase să-și facă pedeapsa în Sibiu, și așteaptă răspunsul.

Dl G. Moldovan pe 19 Decembrie n. mai are de altfel a se înfățișa de nou în fața tribunalului din Cluj, pentru că după lege, pedeapsa d-sale de temniță ordinară 3 luni, și 8 luni prinsoare de stat, trebuie să se împreune toată numai în un fel de temniță ori de stat ori ordinară.

Să mergeți în pace și se vă reînțoarceți sănătoși, iubiților!

Hotărârile dela Sibiu.

(.:) Asupra adunării noastre naționale ținută în 28 Noembrie la Sibiu, și-au zis părerea lor o mulțime de bărbați și foi, Români și străinii. Foile ungurești toate au scris asupra adunării, cele nemțești, franțuzești, italienești, englezești chiar; deasemeni aproape toate au scris despre adunarea noastră. Foarte binevitoare s'au arătat față cu noi mai ales foile săsești ardelenice, precum și o mare parte din cele din străinătate. Nu s'au aflat însă nici între foile ungurești nici străine, care să zică că adunarea n'a avut destulă însemnătate, ori că hotărârile ei n'ar fi destul de grele și de bărbătești, aducătoare de cinste pentru Români și însuflătoare de grije pentru potrivnicii nostri politici!... S'au aflat însă două foi românești, chiar aici la noi în țeară: „Dreptatea“ din Timișoara și „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov, care s'au acățat de adunare și de hotărârile ei, și se sfarmă a slăbi însemnătatea atât a adunării cât și a unor hotărâri a ei, și sucesc și răsucesc la cuvinte, și caută la pete în soare, ca să poată băga vină celor-ce au pus la cale această adunare.

Toate acestea pentru-că prea „prețuitele“ persoane ale redactorilor numitelor foi, care mână în mână cu Mocsonyi doriau să amine adunarea până la — ziua de apoi: au fost nesocotite de aprigii conchemători ai adunării, de cei-ce zic „n'avem vreme de atâta trăgănare și gândire, noi faște vrem să arătăm! Să vadă dușmanii nostri că nu durmim, ci lucrăm!“

Și pentru-că pe unde numitele foi vor fi străbătând, ele pot să stârnească în inimile unor buni Români, îndoieli asupra însemnătății adunării din Sibiu și a isprăvurilor ei, drept lămurire scriem șirurile acestea.

Hotărârile adunării din Sibiu nu numai că nu sânt neînsemnate, dar' ele au băgat groază în chiar ministrii unguri cei

cu capul amână, și în dieta ungurească. Dăm azi o singura dovadă că așa-i, ear' de-a fi lipsă vom reveni.

Abia două zile după adunare, un deputat ungur, mare dușman nou, aflând despre ce s'a hotărât la Sibiu, de loc s'a și ridicat în dietă și a pus ministrului trebilor din lăuntru a țerii întrebarea, că are el știre despre marea adunare din Sibiu? că știe el ce s'a hotărât acolo, că s'a hotărât ținerea unui mare sfat a tuturor națiilor apăsate pentru a-și întocmi un plan de luptă la fel contra apăsătorilor obștești, și că ce pași are de gând să facă în fața acestor primejdioase și grele hotărâri?

Și întrebatul ministru s'a ridicat îndată și a răspuns întrebătorului, că a înțeles și el despre acest lucru, și că este hotărât a nu lăsa întrunirea acelu sfat al apăsătorilor nații!

Întrebe-se acum fiecare cetitor și bun Român: Nu a fost oare această hotărâre una din cele mai însemnate și grele, care chiar și numai ea singură era de ajuns, ca adunării să nu mai încercă a-i scăde din preț? Au n'a băgat acea hotărâre ea singură în spaimă pe deputații dietei, ear' pe ministru l-a scos din sărite, încât a început să amenințe, că o va oprî, prin ce l-a făcut să scape de pe buze un rușinos făgădaș, că el, apărătorul legii, în fața acestei porniri, va călea în picioare legea, care lasă drept larg întrunirilor de acest fel! Dacă această adunare n'avea foarte mare însemnătate și hotărârile ei n'ar fi fost luate drept niște hotărâri foarte grele, fie incredințat fiecare Român, că nici pomenire de ea nu se făcea, decum din dietă, dar' nici chiar în foile țerii ori a străinătății!

Hotărârea fruntașilor nostri în fața amenințării voinicosului ministru însă este: a conchema negreșit marea sfat, căci ministrul n'are nici un drept de a-l oprî, ear' dacă totuși va merge orbiș în călcarea legii și îl va oprî, cu aceasta nu

FOIȚA.

'Mi-a fost ântâiul!...

'Mi-a fost ântâiul meu amor,
Speranța mea dintâie...
Și vremea 'n loc o-aș fi oprit...
Din sborul seu neodihnit,
Ca vecinic el, al meu iubit,
Aproape să-mi rămâie!...

O, dragă vîlța ce-mi era!
C'aveam, vezi, pentru cine...
Eu numai pentru el trăiam,
Și tot ce'n inimă aveam
Cu el frățește împărțiam:
Durere ca și bine!...

Dar' vremea repede-a trecut,
Și el e azi departe!...
Și eu nu știu de ce mai sînt?
Azi trairu-mi n'are pe pământ
Nici rost, nici drag, nici crezământ,
De nici un bine parte!...

'Mi-a fost ântâiul meu amor,
Speranța mea ântâie,
Și vremea 'n loc o-aș fi oprit...
Dar' vremea repede-a fugit
Și să mi-l lase n'a voit
Aproape să-mi rămâie!...

Emilia..

Poesii populare.

Din Prața

culese de Iacob Ploscarin, econom.

Măicuța când m'o făcut
Plouă tare a plouat
Vîntul tare a suflat...
Cum a fost vremea de rea
Așa-i și inima mea,
C'asa trăesc de cu drag
Ca cetera fără arc,
Și-așa trăesc de cu bine
Ca cetera fără strune.

Resărit-a mușcata
La fîntână la popa,

Mușcata-i cu trei crenguțe,
Și badea-i cu trei drăguțe!

Pentr'o mândră cu cercei,
Țipaiu boii 'n poderei;
Pentr'o mândră ca asta
Da-mi-aș boii și vaca
Numai de o-aș căpeta!

Astă-vară ce-a trecut,
Drăguț pe plac am avut,
Dar' pe la ziua Crucii,
A prins codru-a 'ngălbini,
Și mie urt a-mi fi.
De-ar crepa muguru 'n fag,
N'am om ca pe badea drag,
De-ar crepa și să 'nfrunzească,
Nu-i copil să mă iubească,
Ca badea să se lovească.
Cine-a dus pe badița,
Nu-l zilească Precesta
C'amar 'mi-a rupt inima,
Și mie și la badea!..

nouă, ci tot lui și soților sei va strica: abia va vedea și mai limpede toată lumea cât de păcătoși sunt ei când e vorba de noi apăsatele nații ale acestei țeri, și abia va „crește” „dragostea” străinătății pentru ei!

Și noi asta o dorim! De aceea sfatul la timpul seu va fi conchemat, ori vrea ori nu vre „Măria-Sa” ministrul din Pesta!

Cât despre celelalte hotăriri ale adunării, vorbesc ele de ele, și e destul să mai însemnăm că toată lumea li-a dat o deosebită luare aminte, laudând pe bravul popor ce le-a adus, și așa neted și înțelepțește le-a întocmit! Pe clevețele reu-tăcioșilor preț să nu punem; să-i lăsăm pe ei să latre pe de laturi, căruța să înainteze numai voinicește. Și ea va înșinta dacă noi toți și totdeauna bravi vom fi!

Procesul d-șoarelor române.

Mercuri, 12 Decembrie n., a fost una dintre zilele pe care noi asupriții Români din Ardeal ca pe o zi de sărbătoare națională avem să ni-o însemnăm în istoria luptelor noastre pentru neam, pentru ale lui drepturi și pentru a lui cinste! Ce nu s'a mai pomenit încă nici la noi în țeară, s'a întâmplat în Sibiu: Domnișoarele române trase în fața judecătoriei, pentru-că au purtat tricolor românesc pe piept când cu întâmpinarea iubitorilor osândiți în procesul Memorandului, ce veniau dela Cluj. Patru domnișoare erau pe banca acusatilor:

Domnișoarele surori *Eugenia și Catinca Simonescu, Letiția E. Roșca, Elena Cunțan* și învățătorul din Tălmăcel *Teodor Necșa*.

Sala de pertractare era îndesuită de doamne, domnișoare, domni și tineri români din Sibiu, care mersese să însoțească pe acusatetele d-șoare.

Ținuța domnișoarelor ne-a pus pe toți în uimire! Una ca alta, la întrebările judeului au făcut curajoasa declarație că:

„Da, recunosc că cu privilegiul întoarcerii dela Cluj a comitetului au purtat cocarde naționale, și la provocarea gendarmilor n'au voit să le arunce de pe piept, căci nu recunosc nimărui dreptul de a le opri

dela purtarea colorilor iubite naționale! N'au știut c'ar fi oprită purtarea lor, dar' chiar de-ar fi știut, și atunci le-ar fi purtat! N'au voit să demonstreze contra statului, dar' da, să-și arete și prin asta dragostea și alipirea lor către națiunea română și către iubiiți osândiți, care pentru binele acestei națiuni au căzut jertfă! Vor purta cât vor trăi acele colori, iubindu-le ca pe un scump odor național! Cer ca să fie scoase de sub acasă!“

Di avocat *Dr. Amos Frâncu*, a ținut apoi o minunată și zdrobitoare vorbire de apărare, pe care o vom publica îndată-ce vom ajunge a o avea.

Mai fiind acuzate d-na *Emilia Rațu*, d-șoara *Dorina Rațu*, și domnia-lor nefiind de față (ci în Seghedin), ear' acuzata d-șoară *Alexandrina Cunțan* fiind bolnavă, și așa ne-având datele de lipsă privitor la aceste acuzate, — pertractarea s'a amnat pe timp nehotărît, fără a se aduce judecata.

Ne-am depărtat de acolo toți încântați în cea mai mare măsură de curajul de eroine al bravelor acuzate fecioare, și de ținuta lor de adevărate Românce!

Tinerimea română din Sibiu le-a și predat numai decât la eșire, câte un buchet de flori naturale, în semn de stimă și recunoștință pentru româneasca și neînfricată lor ținută!

Onoare și-au făcut lor, onoare mamelor, părinților, rudelor lor, și neamului românesc întreg!

Răutăcioși numai ca ei!

(*) Vor mai fi ei în lumea aceasta oameni răi și răutăcioși, dar' chiar așa cum slujbașii nostri unguri sunt, când e vorba de ceva românesc, și față cu tot ce e românesc: puțini vei mai găsi afară din țeara noastră, dacă opinci de fer îți vei pune în picioare și bătă de fer în mână și vei merge până-ți vei fi spart opincile și tocit bătă!..

Păcătoșii slujbași străini presărați printre noi, nu la aceea se gândesc, că oare pe ce cale să verse poporului lumină, învățătură, deșteptăciune, în schimbul plății ce acel popor sărac li-o varsă în pungă, dându-le puțința la câți trași-îm-

pinși să ducă vieță domnească, boierească, îmbuibată, ci tocmai la aceea se gândesc, că oare cum Doamne să-l poată ține mai tare pe popor în întunec, în neștiință, în orbire, ca așa ei să-l poată mai ușor și mai fără frică suge și despoia!

Vai de țeara în care așa merg lucrurile!

Și la noi așa merg lucrurile!

La noi legea prescrie ca stăpânirea și ajutoarele sale, să dea poporului puțință de a se lumina, de a se ridica. Dar' la noi legea nu se cinstește decât atunci și întru atât, cât le vine la socoteală celor dela sacul cu grăunțele și întrucât le e lor spre bine și spre spriginirea josnicilor lor planuri!

Bietul nostru popor e lăsat în vocea sortii și adus să se razime numai pe propriile sale puteri! Dar' nu! Nici atâta! Nici cât ar pute să facă nu e lăsat să facă!

Noi, care ne iubim din toată inima poporul nostru și a lui luminare, ne străduim să-i dăm învățătură prin chipul acesta al tipăririi și risipirii prin țeară de foi, chip foarte spornic și ducător la scop, căci altfel mai că nu mai avem puțință. Și mulțumită lui Dumnezeu, poporul nostru se și deșteaptă frumos în locurile unde foile noastre străbat, unde sunt cetite și sfaturile bune din ele ascultate și urmate!

Ei, dar' asta nu le vine la socoteală „bunilor” și „dragilor” nostri slujbași! Bufnițele nu iubesc lumina. Și ei ved că pe unde foi, ca „Foia Poporului” străbat, lumină se face în capetele țeranilor nostri ce o cetesc ori o ascultă! Drept-aceea, nu întâia-oară aflăm, că se folosesc „Măriile lor” de tot felul de minciuni nerușinate contra noastră, ca să desminte pe oameni dela a ne mai abona și ceti foaia. Din unele locuri ne vine foaia cu grămada napoi, scris fiind pe fâșia că abonații „nu mai vreau să o primească!” ear' a treia zi vin la scrisori dela abonații cu pricina în care ne ocăresc pe noi că nu le trimitem foaia regulat!.. Și altele și altele!..

Din Ocnișoara

culese de *Petru Suciu*, inv.

Florică de pe culme,
Iarta mândra mea de glume,
Că și-a seară-am fost cam beat
Prea multe ți-am cuvântat.

Spune-mi, bade, rupt ales
Ie-i-mă după cules?
Îți spun, mândră, rupt afară
Că te iau la primăvară.

Mândră năframă cu pui
Te-ași lua și vreme nu-i,
Mândră năframă vârgată
Tea-și lua vremea se gată.

Mândra mea cât să fetești
Tot la mine să gândești,
Că și eu cât am junit
Tot la tine m'am gândit,
Și de-oiu mai juni ani zece
De-al tău dor tot nu mi-a trece!

Din Șeulia-de-Câmpie

culese de *Alexandru Vancea*, june.

Cărărușe de pe deal,
Ce vii, bade, așa rar?
— Cărărușe de pe șes,
Aș veni, mândră, mai des.
Dar' când dau să viu la tine,
Strigă maica după mine
Și când dau să viu la voi,
Mă strigă maica napoi.

Cât e dealul de-alungul,
Merge badea cu plugul,
Mândra merge cu prânzul.
— Bun lucru, bade, la plug!
— Să fii, mândră, sănătoasă,
Ca ș'o viorea frumoasă,
Ce răsare vara 'n față
Umple-mi câmpul de dulceță.
— Să fii, bade, sănătos,
Ca un trandafir frumos,
Ce răsare vara 'n dos,
Umple-mi câmpul de miros...

Din Șeica-mare.

De *Zacharie Dobrota*, june.

Frunză verde iasomie,
Hai Române 'n sus la vie,
Să privești spre Orăștie
Cum 'mi-l duc pe Zacharie
Doi gendarmi coala impenați,
impenați și înarmați!
Pe când soarele-a sfințit,
Ei la drum 'mi-l-au pornit,
Și 'n temniță 'l-au băgat,
Pentru-că și-a arătat,
Că-și iubește nația,
Nația și țeara sa!
Dacă 'n temniță intrat,
El năcazul și-a vărsat
într'un cântec înfocat:
— Frunză verde iarbă mare,
Dor 'mi-e dor de răsunare...
Să ne descărcăm odată,
Să se mire lumea toată!
Câte temnițe maghiare,
Toate strigă răsunare,
Răsunare cer și eu!..
Și s'ajute Dumnezeu!

Acum earăși ne vine vestea despre o astfel de bravură a unui drăguț de slujbași ungar din comitatul *Hunedoarei*, anume a dlui notarș din *Cârnești* (cătră Hațeg), *Maksay Károly*, care a mers cu nerușinarea așa de departe, că a spus țeranului *Stefan Nicolescu*, că nu-i mai este iertat să aboneze și să cetească „*Foia Poporului*“, pentru-că legea oprește cetirea de foi românești!

Bravo ție, cap luminat de Ungur! Poți fi mândru de nerușinarea ta, precum și stăpânul țieu de tine! Astfel de slujbași numai în Ungaria și sub blagoslovita stăpânire a lui *Wekerle* și *Szilágyi* se mai pot afla!

Noi aducem aminte iubiților nostri cetitori de aceea, că dacă n'ar fi iertat să se cetească foi ca „*Foia Poporului*“, apoi mai înainte de toate n'ar fi iertat ca ele să se tipărească! Tot ce oameni fără suflet și fără pic de rușine, fiind pe poporul nostru într'atâta de neștiutor, îi vor spune încă în acest înțeles, este minciună. *Foia* noastră e înștiințată legiuit, are cauză (chezeșie) de 2500 fl. depuși la tribunal, ese cu știrea și slobozenia ministrului, și ca atare numai niște păcătoși care ar voi ca poporul să nu o cetească și să nu poată învăța din ea câte ceva, — îi spun ca nu-i iertat să fie cetită.

De altfel pentru acea „opreliște“ a voinicosului notar *Maksay* ar trebui făcută arătare contra lui până la ministrul trébilor din lăuntru, pentru amestec nelegiuit, și infricare, apăsare săvârșită prin abus de lege! Și bine ar face și economul din vorbă, să facă arătarea.

Nobila inimă românească.

(*) Inimă nobilă, bună și îndurată are Românul, și îndeosebi *femea română*!

În vremile în care trăim, sub greutatea poverilor ce ne apasă sub potopul dărilor ce ne sug de ne sleesc puterile materiale, par'că nici n'ar ave să te prindă mirarea, dacă făcând apel cătră sërmanul nostru popor ca să mai jertfească și ici și colea câte ceva, el 'ți-ar răspunde întristat: nu mai pot! nu mai am de unde! Dar' face-o Românul aceasta? Nu! El când e vorba de jertfă pentru a neamului cinste și a lui ajutorare, își trage bucată dela gură, își ia măsurita de pe masă, ștergarul din cuiu, și 'ți-l dă zicând: atâta am, atâta îți dau, ajutoră-te cum poți!

S'a cerut poporului nostru jertfe când cu procesul Memorandului, și zeci de mii de țerani au alergat din mari depărtări cu mari cheltueli la Cluj pe ziua mare de 7 Maiu 1894, ca să fie acolo unde a nației voce 'i-a chemat.

'I-s'au cerut jertfe în atâtea rinduri să alerge la Sibiu la sfaturi naționale, și

cu jertfe mari de bani și timp, nația a alergat cu miile și zecile de mii.

'I-s'au cerut jertfe pentru o paradă națională pentru Monumentul unui erou național, *Avram Iancu*, și bunul nostru popor a dat și dă mereu din puținul ce-l are cât poate, și spre acest scop.

Acum în urmă 'i-s'a cerut să jertfească ce poate pentru marea tombolă din București, loterie în care se vor vinde tot felul de obiecte de preț, dăruite, și din al căror venit să se ajutore familiile iubiților nostri întemnițați, care nu mai pot azi munci și câștiga pentru ele.

S'a făcut de astă-dată apel la *femea română*. Și ca electrisate au sărit în toate părțile bravele fete române, cerend să li-se dee lor această sarcină, nu ușoară, dar' frumoasă, că vreau să ajute și să lucreze și ele, și s'au întocmit în comitete, și au început adunarea și au dus-o frumos înainte! Mii de obiecte sunt până acum adunate și trimise la Brașov și la Sibiu, de unde la București.

Am spus că bravele *Seliștene* (lângă Sibiu) au adunat numai ele peste opt sute de lucruri, și le-a trimis;

În săptămânile din urmă au mai sosit apoi la Sibiu din *Rusciori* 25 de bucăți adunate de domnișoara *Valeria Dragoș*;

Din *Bistrița* s'au trimis numai dela țerance, 76 bucăți, adunate de doamna învățătoareasă *Lucreția Gael*;

În *Teiuș* și giur s'au adunat și trimis 101 bucăți, prin stăruințele domnișoarelor *Lucreția* și *Victoria Rațiu*, și anume din: *Teiuș* 11 bucăți; din *Peșelca* 32; din *Beldiu* 18; din *Meșcreac* 11; din *Mihalț* 2; din *Crăciunelul-de-joș* 1; din *Cricău* 3; din *Cetea* 1; din *Coșlaru* 7; din *Leorinț* 6 și din *Oieșdea* 9.

Din *Gurariu* s'au adunat, la stăruința doamnei preotese *Maria Muntean* de acolo, 100 de obiecte;

Ear' *Marția* trecută a venit în redacția foii noastre țeranca *Ana Coman* n. *Cică* din *Roșia-săsească* și a adus o frumoasă măsurită, lucrată de ea în fel și fel de flori și scris pe albul unei dungi numele ei și al comunei. Ne-a înveselit mult dragostea de inimă cu care țeranca a venit să dăruiească și ea ceva pentru marele scop!

Și câte și mai câte se vor fi adunat în giurul Brașovului și pe alte locuri! Să ne ierte bunele dăruitoare că, din lipsa de spațiu, nu le putem publica pe toate cu numele. Până la 15 Decembrie v. se mai pot încă aduna și trimite!

Ear' această dărnice ne arată în o frumoasă lumină bunătatea și nobleța inimii femeilor române atât a celor din popor, cât și a celor din pătura mai înaltă a societății noastre!

Sărăudenii cătră Ministru!

În comuna *Sărăud*, ministrul învățământului a aflat de bine să rinduească facerea unei școale de stat, pentru comună, deși Românii își au școala lor bună și în toată rindueala, răspunzând tuturor cerințelor legii.

Contra hotărării de-a înființa școala de stat, bravii români *Sărăudei* au înaintat cătră ministrul de învățământ un protest, din care dăm următoarele părți alese:

Domnule Ministru!

O înscărbire și groază ne cuprinde, când gândim și vedem ce se întâmplă cu noi Românii în astă țeară, mama veche a noastră!..

Noi Românii din comuna *Sărăud*, comitatul *Slagiu*, de sute de ani am trăit în bună frăție cu puținii nostri conlocuitori maghiari, ba nici anul 1848 n'a fost în stare să ne învrăjbească. Dar' durere, că ce n'a fost între noi, începe acum să fie. Pacea și încrederea frățească azi se duc — și nu din vina noastră!

Domnule Ministru! Durerea noastră este aceea, că ați orînduit ridicarea unei școale de stat în satul nostru pentru sărbătorirea „*Mileniului unguresc*“. Notarul cercual a și chemat pe 3 Septembrie reprezentanța noastră sătească, ca să hotărească acest lucru; înființarea școalei de bună-seamă se va și hotări cu puterea voturilor viriliștilor neromâni și câteva voturi neromâne ale reprezentanților aleși de noi din dragoste frățească.

De ce? Noi avem plată pentru învățătorul nostru de 450 fl., am avut și avem învățător cu diplomă; avem școală foarte bună, încât în întreg cercul *Tășnadului* nu sunt 4 școale, care să se poată amăsura cu a noastră, firește nu după părerea pretorului nostru cercual. Limba maghiară s'a învățat în 10 oare pe săptămână.

Numărul nostru este de 893 suflete.

Ungurii au și ei plată învățătoarească mai bine de 320 fl. Numărul lor după șematism este 379 suflete. De ce e lipsă dară de școală de stat? Sau este lucru cu dreptate și bine, ca reprezentanța să hotărască dare nouă pe punga noastră, și să iee dela școala noastră bucată de pământ comasat care 'l-am folosit până aci frățește cu școala cea ev. ref.? Sau doară statul este atât de bănos, încât are să cheltuească chiar și unde nu este lipsă? Asta noi cei-ce abia găfăim sub multele dări, nu vrem să o credem!! Școala ori să hrănește din visteria statului sau cassa țerii, noi plătitorii de dări simțim; căci statul se razimă pe umerii noștri, ai cetățenilor, visteria statului și cassa satului noi le umplem din crunta noastră sudoare.

Pentru-ce dară o școală nepoftită de lipsă, care în loc să ne aducă foloase, ne va îngrămădi cu greutatea nouă? Nu e destul, că noi Românii în întreg cercul *Tășnadului*, unde suntem peste 70% n'avem un singur dirigător de Român; acum ni-se vor primejdi și școalele și dascălii, ba și banii, ca să se facă cu dinșii școale altora, în care sf. noastră credință n'are loc, sf. Cruce n'are loc și ruga cătră D-zeu n'are loc, sau în prea mică măsură; eară limba noastră românească de fel nu! Rele zile am ajuns pe pământul îngrășat cu sudoarea și sângele părinților noștri!

Domnule Ministru!

Fie-ne dară iertat a cere dela D-Voastră, ca să binevoiți a retrage rindueala dt. 6 Iunie

în treaba școalei de stat dela noi, luându-ne voea a Vă spune, că în urma ac-stei rîndueli: 1. darea cea nouă nu o vom plăti de bună și dragă voe; 2. școala gr.-cat. confesională vrem să o avem și mai departe cu ori-ce jertfe; 3. pruncii noștri vor umbla numai la școala noastră confesională; 4. toți, cu mic, cu mare, acasă, în câmp, în trguri și la diregătorii numai de silă vom grăi ungurește, pruncii noștri afară de școală vor grăi numai românește, dându-ne silința să nu-și uite limba lor; fetele și ficiorii noștri nu se vor amesteca între tinerii de alt neam, limbă străină nu vor vorbi, port străin nu vor îmbrăca, hori străine nu vor hori, nici jocuri străine nu vor juca, cu atât mai puțin se vor căsători cu oameni de lege și de limbă străină; și prin urmare: școala de stat în loc să lățească limba ungurească, care până aci fără nici o frică de vre-un rău o am vorbit și scris, va face de o vom uita cu totul.

Ați binevoit a zice odată către inspectorii din țeară: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“. Asta o cerem și noi!

Noi am fost, sîntem și vom fi iubitori de pace; drepturile și întregimea sf. noastre credințe însă, dreptul limbii noastre și dreptul de a primi învățătura pe calea ușoară a limbii noastre, sîntem hotărîți a le apăra pe toate căile neoprite de lege. Prin faptul, că sîntem cetățeni ai acestei țeri, noi nu încetăm a fi creștini și Români!

Sîntem ai Înalt Domniei-Voastre.

Sărăud, 2 Septemvrie 1894.

Cinstitorii concetățeni români gr.-cat.

(Urmează 149 subscrieri.)

Ministrul a trimis această apelație inspectorului de școale din Zelan, care a scris oficiului parochial din Sărăud că să scrie și ungurește odată acest recurs, la ce oficiul parochial, întemeindu-se pe rînduelile legii din 1868, a răspuns că nu e dator a o face, ci se folosește numai de limba sa oficioasă, cea românească, și 'i-a retrimis recursul românesc. Ce va urma nu se știe.

Vedem însă două lucruri:

1. *Românii Sărăudeni s'au purtat foarte brav întru apărarea dreptului școalei și limbii lor, încât le face aceasta mare cinste; și că*

2. *Ministrii unguri și slujbașii lor, care ei ar fi chemați să apere și cinstescă legea, chiar ei o calcă, încât trebuie să vină preotul român să-l îndrume la cinstirea ei!*

Frumoși ministri și slujbași! Cum să nu-ți ai pe acestia la inimă și în sin?!

Conducătorilor români! Purtați-vă toți în astfel de treburi în chip brav, și să știți că la respect avem să-ți aducem pe descreații și imbuibații de azi!

SCRISORI.

Români bravi.

Nădlac, 2 Decemvrie n.

Domnule Redactor!

Simțim o deosebită bucurie, când putem să vă vestim, că față cu prigonirile și cu goana ce au să îndure Românii din toate părțile pentru simțul lor național, poporul din ce în ce e mai

treaz, mai simțitor și mai strădalnic întru a da dovezi de trezvia sa, că e Român și voește să rămână Român. Astfel în săptămâna trecută în comuna noastră mărginașe a mării românismului, încă s'a dovedit foarte frumos acest simț național. Tocmai în ziua, în care se ținea marea adunare a alegătorilor români din Sibiiu, la care și de aici din mare depărtare, dela țormurile Tisei au luat parte patru Români Nădlăcani harnici, — în acea zi alți patru bărbați și două femei au aflat de bine să cerceteze pe martirii noștri din Seghedin, ca să le mângăie și prin aceasta din tristețile lor zile de robie această și mai tristă zi, pentru-că nu pot lua parte la munca, ce ei au fost siliiți să o lapede. Cred de bine să se știe cu numele acesti Români de bun simț. La adunarea din Sibiiu au luat parte părintele Nicolae Chicin, Dumitru Precupaș, Stefan Stroia și Uroș Morariu, ear' pe martiri în aceeași zi 'i-au cercetat dela noi: Petru Stroia și soția, Pavel Stroia, Gligor Vidican, Ioan Chicin și soția lui George Chicin.

Un sătean nădlăcean.

Avram Iancu.

Suma din numărul trecut:

2188 fl. 83 cr. și 223 lei, 50 bani. r.

Din Hălmagiu ni-au sosit două liste. Una purtată de *Nicolae Cătană* și *Nicolae Dragoș*, pe care au dăruit:

Vichente Cătană 50 cr., Simion Turcu 50 cr., Iuliana Cătană 20 cr., Nicolae Cătană 50 cr., Nicolae Dragoș 50 cr., Crainic Solomon 50 cr., Paraschiva Crainic 20 cr., Petru Ciungan 30 cr., Ioan Groza 1 fl., Petru Birta 50 cr., F. I. 20 cr., Nicolae Iancu 20 cr., George Balta 10 cr., George Bontoș 10 cr., Milton Irhas 20 cr., Partene Dragiți cu soția 60 cr., N. N. 50 cr., N. N. 1 fl., George Irhas 50 cr., Iosif Mises 20 cr., Teodor Giurgiu 20 cr., George Balta 20 cr., Adam Olariu 20 cr., Ladiar Buta 20 cr., Veselie Gugut 10 cr., Arsenie Borzacu 1 fl., Marcu Gardon 30 cr., Petru Costina 50 cr., George Iepan 50 cr., Nicolae Buta 20 cr., N. N. 30 cr., George Costina 20 cr., Petru Ciungan 50 cr., Rozalia Ciungan 20 cr., Mihail Vidu 30 cr., Eugenia Vidu 20 cr., Zlagnean Pali 5 cr., Petru Turuc 20 cr., George Rochsa 30 cr., Rozalia Petric 20 cr., Avram Giurgiu 50 cr., doamna Elena Moldovan 40 cr., Letiția Moldovan 10 cr., Nina Cătană 10 cr., Crisca Turucu 10 cr., Sabina Turucu 10 cr., Rozalia Turucu 10 cr., Mărioara Cătană 10 cr., Enea A. Joldea 50 cr., Elena Joldea 50 cr., Ioan Irhas 20 cr., Gostina Mihaiu 20 cr., Teodosie Mihailoviciu cu soția 40 cr., Ioan Buta 50 cr., George Busa 20 cr., George Paicuțiu 50 cr., George Chișiu 20 cr., Teodor Mițu 50 cr., Nicolae Paicuț 20 cr., Teodor Paicuț 30 cr.

A doua purtată de *Ilie Sirca*, pe care au contribuit economii din *Juorești* și *Termure*. Anume:

Șerban Sinesie 50 cr., Ilie Sirea 40 cr., Mărița Sirea 10 cr., Ioan Mițuțiu 5 cr., Nicolae Cisca 4 cr., Ioan Văsălie 5 cr., Arsenie Cisca 5 cr., Pavel Cisca 5 cr., Ispas Cisca 5 cr., Arsenie Sirca 10 cr., Pavel Macrodin 5 cr., Sofron Cisu 5 cr., Teodor Cisu 5 cr., Arsenie Cisu 50 cr., Nicolae Cisca 5 cr., Petru Gruia 5 cr., Gruia Samson 10 cr., Stefan Cisca 5 cr., Pavel Cisca 5 cr., Ilie Cisca al Moni 5 cr., Ioan Gruia 10 cr., Pavel

Crișan 5 cr., Dănilă Șandru 20 cr., Nicolae Bujac 10 cr., Nicolae Sbtrecia 10 cr., Pavel Șandru 10 cr., Alexandru Russ 20 cr., Nicolae Șandru 10 cr., Toader Cisca 10 cr., Petru Rada 10 cr., Ilie Cisca 10 cr., George Veselie 10 cr., dl N. N. 20 cr.

Suma 23 fl. 85 cr.

Din Vraniiu a adunat dl *Iuliu Roșu*, proprietar dela următorii:

Iosif Tămășel 2 fl., Iuliu Roșu 1 fl., N. N. 50 cr., George Golețu 20 cr., George Muntean 10 cr., Luca Lazar 20 cr., Marta Radu 20 cr., Giță Muntean 20 cr., Iacob Muntean 25 cr., Treică Calmez 20 cr., Nicolae Gaitoane 20 cr., Paun Ișfan 20 cr., Iancu Boraciu 15 cr., Ioan Mitter 10 cr., David Roșca 10 cr., Nicolae Rêta 10 cr., Trifan Mitter 10 cr., Maria Bena 10 cr., Iosif Surlașu 10 cr., Ioan Golețu 10 cr., Nistor Muntean 10 cr., Atanasie Zița 10 cr., Ivan Roșca 10 cr., Ioan Cioloca 10 cr., Adam Ogrin 50 cr., Iancu Mădălușa 10 cr., Nicolae Mitter 20 cr., Ana Rusmir 10 cr., Mioe Atnagea 50 cr., Strein Petrica 1 fl., Rusalin Ballan 50 cr., Avram Mitter 50 cr., Nistor Bena 50 cr., Ioan Surlașu 50 cr., Ioan Ogriu și fiu 50 cr., George Crega 30 cr., Iancu Balmez 30 cr., Damaschin Rusmir 25 cr., Danilă Rusmir 25 cr., Toma Frențu 25 cr., Geore Mitter 20 cr., Nistor Boraciu 20 cr., Avram Barba 20 cr., Pavel Chereota 20 cr., Iosif Zița 20 cr., Alexiu Manciu 20 cr., Vasiliu Vranianțu 20 cr., Nicolae Crițu 20 cr., Nicolae Roșca 20 cr., Petru Mitter 40 cr., Iosif Bena 5 cr., Trifon Bena 10 cr., Toma Surlașu 30 cr., Pavel Mitter Ristan 7 cr., Rachila Mitter 7 cr., Ana Ritta 5 cr., Nicolae Surlașu 40 cr., Ioan Banu 5 cr., Gaita Răboru 40 cr., Iacob Baca 20 cr., Vasiliu Ivașcu 10 cr., Gaita Micu 10 cr., Pau Răboru 10 cr., Iosif Mitter Vida 20 cr., Adam Mitter 20 cr., Pavel Teica Penta 10 cr., Teodor Ivascu 10 cr., Stefan Mitter 50 cr., Ioan Muntean 20 cr., Rista Colojoară 10 cr., Marița Răboru 10 cr., Iosif Dașiu 10 cr., Trifon Rusmir 20 cr., Ana Rusmir Boraci 10 cr., Martin Crițu 50 cr., Atanasie Mitter 20 cr., Mioe Mitter 10 cr., Nistor Zița 10 cr., Pavel Bărac 30 cr., Martin Vranițu 20 cr., Ioan Atnagea 10 cr., Ioan Lazar 20 cr., Pavel Mitter 10 cr., Toma Mitter 10 cr., Ana Ballan 20 cr., Marthin Rusmir 20 cr., Nicolae Rêta Măru 10 cr.

Suma 21 fl. 24 cr.

Din Veștem a adunat economul *Petru Ogorean* dela următorii:

Petru Ogorean 50 cr., Teodor Coman 1 fl., Nicolae Vestemean 50 cr., Irimie Milea 50 cr., Ioan G. Bozdoc 1 fl., Ioan Popescu 50 cr., George M. Stoia 10 cr., George Bozdoc 50 cr., Ana G. Deacu 60 cr., Nicolae Hurubeanu 50 cr., Stefan Cioran 10 cr., Nicolae N. Țioța 10 cr., Simeon Muntean 10 cr., Mihailă Hășegan 10 cr., Ioan I. Ogorean 10 cr., Teodor Ciora 10 cr., Teodor Irimie 10 cr., Irimie Suci 10 cr., Teodor A. Bozdoc 10 cr., Dumitru Gl. Popa 10 cr., Bucur Crețu 10 cr., Gligor Hurubean 10 cr., George David Popa 10 cr., George Cioca 10 cr., Nicolae Basca 10 cr., George I. Hășegan 10 cr., George S. Popa 10 cr., Irimie Hurubean 10 cr., Nicolae G. Bozdoc 10 cr., George D. Velean 10 cr., George A. Veltian 10 cr., Nicolae Musteț 10 cr., Irimie Hășegan 10 cr., Nicolae G. Muntean 10 cr., un călător din (România) 5 florini.

Suma 13 fl. 10 cr.

Din Iezvin ni-a trimis *Adam Micu*, dela:

Adam Micu 1 fl., Iftimie Ștefănel 50 cr., Simeon Morariu 20 cr., Avram Novacu 20 cr., Florea Negru 10 cr., Petru Morariu 10 cr., Ana Micu 10 cr., Achim Simu 20 cr., Achim Novac 10 cr., Petru Cherlia 20 cr., Ioan Humă 20 cr., Ganăbanți 50 cr., Ioan Oprean 50 cr., Ioan Novac 20 cr., Costa Căruntu 20 cr., Nicolae Mandneș 20 cr., Ioan Mateica 20 cr., Ioan Căruntu 10 cr., Trăilă Adamascu 20 cr., China Bogdan 50 cr., Ioan Ursu 20 cr., Avram Pistniti 20 cr., Doctor David 30 cr., Nicolau Savu 20 cr., Iosif Beluți 30 cr., Nicolae Cacina 20 cr., Timoteiu Petrișor 50 cr., Corneliu Tiuha 1 fl., Rozalia Micu 20 cr.

Suma 8 fl. 60 cr.

Suma întreagă adunată până acum:

2255 fl. 62 cr. și 223 lei, 50 bani.

T. Liviu Albini, dăător de samă.

„Călimdarul Poporului”

„Institutul Tipografic” din Sibiu de zece ani tipărește un călimdar întocmit întru toate potrivit trebuințelor poporului însuși. În el aflăm tot ceea ce ne lipsește în decursul unui an și în deosebitele împrejurări în care venim. După obiectivul parte calendaristică arătând în fiecare zi călimdarul vechiu și nou, cu sfântul ori sărbătoarea lui, — aflăm adesea însemnarea tuturor domniilor din Europa. Urmează îndrumări privitor la treburile ce le avem cu posta și telegraful, apoi „scala timbrelor” (stempelor), că adică pe ce rugare ori cuiantă cât timbru trebuie pus, ca să nu le poată pedepsi finanțul. Urmează apoi numirea căpeteniilor celor două biserici române dela noi. Acestea sunt toate lucruri de folos. Dar „jolosul” vine a se împreuna și cu frumosul! Și în scopul acesta în „Călimdarul Poporului” se află tipărite și mai multe lucrări literare frumoase, de petrecere.

Cea dintâiu este „Vedulele”, novelă de Barbu Ștefănescu Delavrancea, unul din cei mai meșteri scriitori români. Novela e un adevărat boboc literar și e mai mare plăcere a o citi! Aflăm apoi pe „Moșul și Domnul”, o istorioară hazlie scrisă de Ioan Vesa, învățător.

Și ear' urmează ceva de folos. Sub titlul „Economic” se dau temeinice sfaturi „Despre stăpînire omidelor”, despre cum se poate pregăti „Sirop de smeură și de cireșe”. Și ear' ceva frumos, de desfătare: Poesia: „Cu flori, cu ramuri verzi”, scrisă martirilor noștri de P. Dulfu; apoi minunata și însușită poezie: „Lupta vieții” de George Coșbuc, cel mai mare poet român în viață. După acestea sunt câteva pagine de haz, de voe bună și de câteva ghiciri. În urmă e pusă „Insemnarea țărgurilor” din Ungaria, Ardeal, România, și o mulțime de „inșerate”, adică îndrumări ca voind să-ți cumperi anumite lucruri de tot felul, unde să scrii după ele.

Călimdarul are format mic, drăguț la înfățișare și de folos la întrebuințare, și deși se întinde pe nu mai puțin ca zece coale tipărite costă numai 20 cr., mai ieftin decât toate călimdarele noastre de pretutindenea!

Din parte-ne îndemnăm pe toți cetitorii să cumpere acest călimdar cerându-l dela Institutul Tipografic din Sibiu. Prețul se trimite așa, că în o epistolă punem un timbru de 20 cr. și pentru trimis prin postă unul de 3 cr.

CRONICĂ.

Pentru iubiiții noștri întemnițați au mai dat și în Alba-Iulia mai multe femei evlavioase, liturgii la biserica greco-orientală, ca Dumnezeu să le întărească sănătatea și să le ajute a se refăcea în pace în mijlocul iubitului popor. Evlavioasele femei sunt: *Todorita Vințian, care a dat 2 liturgii, Rozalia Vințian 2, Maria Crișian 2, Maria Drimborean 4, Ana Popoviciu 2, Iova Mica 2, Sofia Ieneșel 2, Paraschiva Todoruțiu 2.*

Contragere. La încheierea foii aflăm că dl *Andrei Baltes* încă e chemat tot pe 19 Decembrie n. la Cluj, deodată cu domnul *Moldovan*, pentru a i-se contrage într'una cele două pedepse ce le-a primit în cele din urmă două procese de presă ale „Tribunei”.

Schimbare redacțională. Domnul *G. Moldovan* având să intre în temniță, cu numărul de azi răspunderea pentru foaia noastră o ia dl *Ian Ciontea*.

Ungurește publicăm în fruntea numărului de azi sentințele din urmă ale tribunalului din Cluj în procesele „Foi Poporului” fiind judecați la aceasta prin același tribunal

Căsătoria civilă a fost întărită în săptămâna asta și de Maiestatea Sa Împăratul-Rege.

Dreptate ca la noi. Din *Schiopi* (lângă Turda) ni-se scrie, că mai în vara acestui an, un țeran de acolo, la porunca notarului din *St.-Craiu*, Knoll, a fost rău bătut și chinuit de doi gendarmi unguri, pentru-că avea notarul pic pe bietul om. Când cu trecerea vestitului tată al gendarmilor, a lui *Hieronim* prin Ardeal astă-vară, țeranul bătut a venit și s'a plăns în persoană ministrului contra sbirilor sei, așteptând ca ei să fie pedepsiți pentru chinuirea lui, la care nu aveau drept. Dar' până azi nu are nici o știre ca să se fi introdus vre-o cercetare contra gendarmilor... Corb la corb nu scoate ochii... **Dreptate ca la noi!**

Concurs literar. Cu bucurie vestim, că la redacția „Foi Poporului” au mai sosit în săptămâna trecută trei monografii economice, anume ale comunelor *Fofeldea, Bradu* (comit. Sibiuului), și *Mărgău* (comit. Clujului) drept răspuns la concursul literar scris pentru acest scop de tinerimea română din Sibiu. Cărturarii noștri din amândouă comitatele sunt rugați de nou și stăruitor să nu întârzie a pregăti și monografiile celorlalte comune din acele comitate și a le trimite la același loc, spre cercetare și premiare. Cu cât mai multe monografii se vor lucra, cu atât mai multe cuvinte vom avea de a aduce laude la adresa conducătorilor nemijlociți ai poporului nostru. Înainte dar' cu toată inima și cu toată mintea.

O plângere. Din *Kun-Szölesi* ni-se plânge un econom, că dl învățător de acolo ar fi bătând rău băieții de școală dacă aceștia, fie din o pricină, fie din alta, ori doară din neputință, nu-și știu tocmai bine lecțiile. Bine nu face dl învățător prin asta, pentru-că, las' că bătaia e oprită, dar' aceea o va fi știind și d-sa, că cu băta și așa nu bagi nimic minte în cap!

Cununie. Dl *Stefan Domocos*, teolog abs. din *Bratca*, s'a cununat la 22 Noembrie în biserica din *Stirci*, cu d-șoara *Emilia Pop*, fiica notarului de acolo.

Mulțumită. *Nicolae Buduleția* din *Sebeșul-de-jos* a dăruit pe seama bisericii de aici un stihar, o păreche de mânecari și un brâu preoțesc în preț de 12 fl., ear' *Ioan Doican* o cădelniță de argint în preț de 8 fl., pentru care fapte creștinești și evlavioase și pe această cale li-se aduce mulțumită.

R Î S.

„Dentist” se chiamă doctorul care s'a pregătit anume pentru scoaterea dinților. Odată un prietin întreabă pe un altul, să-i spună lui ce este dentistul?

„Dentistul” răspunde întrebărilor, este un om care scoate dinții altuia ca să aibă el ce roade cu ai lui.”

Era în dimineața nopții de nuntă. Bărbatul, în zori de zind, se scoală, aprinde focul, mătură și face cafeaua, ducându-i-o nevestei sale în pat, ca stând culcată și în tîcnd să o mănânce, drăguța de ea!

„Bravo! își zise nevasta, infundată până la bărbie sub plapomă: cu un asemenea bărbat nu poți fi decât prea fericită!”

El însă după-ce a isprăvit o întrebă:

— Ai văzut bine ce am făcut?...

— Da, scumpule.

— Ei bine, dragă nevestică, de azi încolo vei face tu același lucru în fiecare dimineață!

POSTA REDACȚIEI.

D-Sale T. H. în Bobota. Trimite-l să-l vedem întâiu, apoi îți vom spune de se poate ori nu.

D-Sale A. P., inv. „Doina lui Lucaci” trimisă de D-Ta, am trimis-o la Seghedin. De publicat nu se putea.

D-Sale V. Filimonescu în K. S. Întrebă de-a dreptul pe mai marele stației drumului de fer, de care ești mai aproape, și el îți spune.

D-Sale B. V. în Șoimuș. Astfel de blăstămuri asupra dușmanilor neamului, e bine când se aud în poezia populară și pe buzele poporului. Ele însă publicate nu pot fi. Ar urma proces negreșit.

D-Sale Ana Toma în Pincic. „Vorbirea între doi tineri”, nu se poate publica.

D-Sale I. E. în Șarțos. Poezia întemnițaților am trimis-o la Vaț, ca să se bucure iubiiții noștri de simțăminte ce le aveți. De publicat nu se putea. Aceste în urmă trimise, nu-s populare, ci făcute de D-Ta, dar' neisbutite, așa că pe lungă toată bunăvoință, dar' nu le putem folosi.

Dlui N. F. c. d. n. loco. Fii bun trimite acele poezii unei foi literare. Pentru „Foaia Poporului” nu-s potrivite.

D-Sale I. H. în Schiopi. Scrie-ne mai pe larg despre „patrioticul” popă G. din Ș. și îl vom creșta pe răvaș. Din ce ni-ai scris, n'am înțeles ce vrei. Poezia cătră condamnați nu o putem publica.

Dlui S. B. în Lipova. Scrisoarea pentru a cărui publicare stăruim, la noi nu a ajuns.

Dlui P. Cipou, inv. în Luncoșoara. Colinda e prea defectuoasă. Pare numai o frântură din vre-o colindă mai mare și mai bună. Așa n'are înțeles să se publice. Povestea vom publica-o.

D-Sale Ioan Roșu în Ciacova. Am primit. Mai târziu le dăm loc. Cât pentru cărticica D-Tale, trimite-o încoace, și după cetire îți vom spune de o putem tipări pe cheltueala noastră ori nu.

D-Sale G. G. în Brușu. Ziceți că ați făcut arătare la Consistor. Bine ați făcut. Dar' noi vă rugăm să așteptați întâiu răspunsul Consistorului și numai după aceea să ne scrieți, dacă de acolo, de unde au și putere și datorință să vă facă dreptate, nu v'ar fi făcut.

Dlui X. în Acmaru. Dragul meu, nici D-Ta, nici poporul dela D-Voastră, n'are drept să se supere pe preot, pentru-că el a cetit o afurisenie în biserică, asupra unui făcător de rele. Nu vedeți D-Voastră că superându-Vă pe preot pentru acest lucru, arătați că iubiți pe făcătorii de rele? Și-apoi îi iubiți D-Voastră? Atunci destul de rău! Că a fost aspră afurisanie, las' să fie. Vrednici sunt făcătorii de rele ca să se ceară asupra lor toată asprimea pedepsei lui D-zeu. Dar' chiar afară de aceea, afuriseniile le iartă rîndueala bisericăscă, și dl preot negreșit n'a făcut mai mult ca ce e prescriș. Așadar' asta să nu vă supere! Noi nu putem lovi în un preot pentru un așa lucru!

Pentru redacție și editură responsabil: **Ioan Ciontea.**

Proprietar: **T. Liviu Albini.**

ECONOMUL

redactat de D. COMȘA.

Meseriile la Români.

I.

Meseriile în trecut peste tot.

Înainte de aceasta cu aproape 1800 de ani, când împăratul Traian a adus pe strămoșii noștri în această țară, nu era în lume nație, care să se fi putut măsura cu ei în ale meseriilor.

Ei își pregăteau toate hainele și materiile pentru acesta, ei își făceau uneltele de trebuință în purtarea economiei, ei își găteau armele, ei își zidiau casele, bisericile, podurile, cetățile ș. a., ei lucrau în băile de sare, de aur, de argint, de fer ș. a. Cu un cuvânt: ei alcătuiau toate lucrurile de trebuință, atât pentru singuratici, cât și pentru întreaga nație.

De sine se înțelege, că strămoșii noștri întreceau și cu învățătura de carte și cu științele peste tot pe celelalte nații de pe pământ.

Dar' starea minunată a strămoșilor noștri de atunci, din nenorocire, s'a schimbat înspre rău. Dinșii n'au trăit aici în pace nici 200 de ani; pentru-că seminții potrivnice au dat năvală în scumpa noastră țară și, tot ce a făcut istețimea strămoșilor noștri, ele au nimic.

Peste 500 de ani după aceea strămoșii noștri au avut să ducă o viață foarte amară în lupte aproape necurmăte cu dușmani de tot soiul. În acest timp de tristă aducere aminte n'a mai putut fi vorba nici de *învățătura de carte*, nici de *meserii*; erau mulțumiți, dacă-și puteau ține viața de pe o zi pe alta.

Cam cu 1000 de ani înainte de aceasta, la venirea Maghiarilor, Românii rămăseră îndărăt în privința meseriilor. Dar' Maghiarii n'aveau chiar de loc meserii. Se știe, că ei locuiau în corturi, se îmbrăcau în pei de animale, umblau la vânat și pescuit, și trăiau mai ales din prăzi.

Înainte de aceasta cu vre-o 700 de ani, când adecă au venit Sașii în țara noastră, nici ei nu stau mult mai bine decât Românii, în ce se ține de meserii.

Și cu toate acestea, uitându-ne acum în giurul nostru, vedem orașe frumoase săsești și ungurești cu fel și fel de meserii și neguțatori bogați; ear' orașe românești nu sânt ca 'n palmă și meserii încă numai în număr de tot mic, astfel că se perd în mulțimea celor de alte neamuri.

Vedem mai departe, că noi Românii, care locuim mai cu seamă în sate, pentru mii și milioane de lucruri, făcute de măiestri străini, alergăm la orașe și le cumpărăm cu bani nenumărați dela ei, făcându-ne astfel atârători de ei, îmbogățindu-i

din sărăcia noastră și devenind cu chipul acesta din zi în zi mai săraci.

Și răul acesta de unde se trage?

E foarte vechiu.

În scurt timp după venirea Maghiarilor în această țară, s'a început iobăgia și Românii au ajuns robii domnilor (boierilor, nemeșilor).

Pământul pe atunci nu era ca acum al mulțimii, ci al stăpânirii și ea îl împărția boierilor. Acestora, ca răsplată mergerea în războiu, li-se da sate întregi cu hotarele și locuitorii lor. Boierii aveau putere, am pute zice, nețermurită asupra oamenilor din satele, ce le stăpâneau. Ei aveau în mână soarta iobagilor, adecă a supușilor lor, ear' acestia trebuiau să muncească din greu, toți de-arindul, pentru a îndulci vieța stăpânului lor și munca cea mai de căpetenie a lor era economia.

Câmpurile cele întinse ale boierilor trebuiau lucrate și Românii să fi tot vrut să învețe vr'o meserie, nu li-se îngăduia, pentru-că boierii și nemeșii ar fi rămas de pagubă la munca câmpului.

Sașilor, când au venit aici, li-s'au dat privilegii (drepturi) neobișnuite. Ei n'au cunoscut ce este iobăgia și fiind așadar oameni liberi (slobozi) au muncit numai pentru ei și nu ca Românii, mai numai pentru alții.

Drepturile căpătate cu 700 de ani înainte de aceasta, Sașii le-au grijit ca ochii din cap și cu chipul acesta ușor putem înțelege, cum de ei au înaintat atât de tare față cu noi Românii.

Mai târziu Maghiarii, Sécuii și Sașii au făcut legătură împotriva Românilor și au adus legi asupritoare, care țineau pe strămoșii noștri în robie și prostie. În astfel de împregiurări nu era modru de a se îndeletnici Românii cu meseriile.

Acum sânt 600 de ani, după-ce s'a cam sfârșit cu năvălirea popoarelor barbare, s'a pus temelie mai trainică orașelor.

Orașenii au căpătat dreptul de a se chivernisi ei de ei, de a face ziduri mari împregiurul orașelor și de a ține oșteni pentru a se apăra împotriva dușmanilor. Pe timpul acesta mâinile Românilor, se poate zice, erau legate. Iobagi, robi, fără drepturi și împrejmuți de toate părțile de dușmani, lor li-a fost cu neputință să înființeze orașe și să se apuce de meserii și de negoț.

Breslele (tovărășiile, țehurile) de meserieși, ce s'au format apoi în orașe au purtat de grije în cursul veacurilor, ca Românii să nu poată deveni măiestri, ear' domni de altă parte li țineau robi pământului.

În chipul acesta s'au petrecut lucrurile până la război (revoluția) din 1848, adecă de acum 46 de ani, când lucrurile au început a lua altă față.

Românii atunci, deșteptați „din somnul cel de moarte“, au frânt lanțurile

iobăgiei și au eșit din jugul cel greu, pe care-l purtasera sute de ani.

De aici încolo s'au apucat și ei de învățătura și ici colea și de meserii. Dar' sărăcia și ticăloșia în care au fost ținuți veacuri de-arindul, nu se alungă cu una cu două. Spre acest sfârșit se cere timp mai îndelungat de o jumătate de veac (50 ani). Se cer multe și mari încordări, cum și jertfe nenumărate.

II.

Felul meseriilor în trecut.

În multe sute de ani, cât timp adecă Românii au dus jugul cel greu al iobăgiei, nici poveste de meserii nu era. Ei erau siliți să lucreze fără preget în brazda domnului, fără de a se mai pute măcar cugea la meserii. Îndeletnicirea cu meseriile le era chiar oprită. Oprit le era chiar și a purta haine făcute de orașeni.

În acele timpuri de grele încercări, trebuințele Românilor erau foarte mărginite. Casa și celelalte clădiri economice erau cât se poate de simple; asemenea și carul, plugul și celelalte unelte de economie. Simple erau vestmintele și celelalte lucruri casnice peste tot. Se mulțumiau cu puțin, ear' lucrurile de trebuință, mai toate, le făceau la casă.

Cu chipul acesta Românii nu prea aveau lipsă de ajutor străin.

Ca plugarii își agonisau înșiși „pânea de toate zilele“ prin lucrarea pământului, în care cultivau și cânepă și în pentru vestminte. Ca economi de vite aveau laptele pentru hrană, lâna și peile pentru îmbrăcăminte. Femeile pregăteau aproape toate lucrurile din casă.

Dar' nici bărbatul nu rămânea singur numai pe lângă plug, coasă și vite. Mare parte din ei se pricepeau la clădirea caselor, ce le făceau mai mult din lemn. Unii se pricepeau la facerea carilor, plugurilor și altor unelte economice, alții făceau roate, ciubare, putini, buți, bote ș. a. Erau apoi alții, care tăiau scândurile și earăși alții, care din țesăturile de lână ale Româncelor, găteau în piuă pânura atât de trainică pentru hainele de iarnă.

Între Români se mai aflau și olari, care în timpul iernii găteau oale, urcioare (ulcioare), cănceauă, blide, tăiere, tipsii ș. a.

Putem vedea din cele arătate până aici, că Românii în veacurile trecute duceau o viață simplă, nu știau de podoabe și de găteli scumpe, și aproape toate lucrurile de trebuință și-le găteau înșiși acasă, unele le cumpărau tot dela Români și numai tare puține erau siliți a le cumpăra dela străini.

Între cele din urmă putem număra: scule și unelte de fer, d. p. cuțite, topoare, ferestreauă, coase, seceri, sape ș. a., din aramă: căldări, clopote, fesnice ș. a., din pâr: pâlării, din cânepă: căpestre și funii, din piele: șerpare, încălțăminte ș. a.

Dar' cu cât ne gândim la timpuri mai îndepărtate din trecut, cu atât trebuie să venim mai ușor la gândul, că chiar și de unele din lucrurile, numite mai în urmă, părinții, moșii și strămoșii noștri se puteau lipsi și se și lipsiau. Așa d. p. cărțile erau nefecate, ferul plugului numai câtră vîrf era de fer, cuiele (colții) grapei erau din lemn; în locul festnicelor erau opaițele, în locul șerparelor de pele purtau, precum poartă și acum în multe părți, brâne, făcute la casă, apoi alte încălțăminte afară de opinci nu se pomeniau și chiar și de acestea se găteau în fiecare sat românesc. În loc de sticlă la micile ferestri ale caselor se putea vedea bortocan (burduf) dela animale; în loc de incuetoare de fer, la ușa curții, a tinzii și a casei, în foarte multe locuri vedem și astăzi cleanță și incuetoare de lemn; ear' mai demult va fi fost așa la toate casele. Și oare zicătoarea: „a ajuns la sapă de lemn“, de ce ne aduce aminte? De bună-seamă, că odinioară, în vechimea îndepărtată, oamenii se vor fi folosit și cu sape de lemn.

Meseriile, cu care se îndeletniciau în trecut Românii și Românele, le învățau dela părinți și astfel ele treceau ca o moștenire din viță în viță. Nu se simțea deci lipsa, ca părinții să-și dea copiii la meserii. Dar' nici legile cele aspre față cu Românii n'ar fi îngăduit un lucru ca acesta.

Rigolarea pentru vițele americane.

Filoxera, această boală îngrozitoare, este pe cale de a se încuibă în toate ținuturile locuite de Români. Ea amenință viile noastre cu pustiire totală. În scopul de a-și preveni s'au făcut încercări fel și fel. După-cum am arătat cu alt privilegiu, singurul mijloc a avea practic s'a dovedit a fi înlocuirea prin vițe americane, care sînt de mai multe soiuri. În condiții priincioase, ele se desvoltă cu îmbelșugare neasemuită, așa că filoxera nu e în stare să le îmbrâncească. Cu puține abateri însă, vițele americane produc un vin foarte știros și rău. Trebuie deci altoite (oltoite) cu soiuri de ale noastre, firește de neam ales.

Despre cum se îndeplinește rigolarea, am fost vorbit în „Economul“ nr. 40 din a. c., ear' despre altoire însăși rămâne să vorbim la timpul seu. De astă-dată vom mărgini expunerea asupra întrebării despre cum ar trebui pregătit pământul pe seama vițelor americane de sădit, care mai târziu se altoesc.

În deosebire de soiurile noastre, care se împacă și cu pământ scormonit cu hârlețul (arșeul, hârșeul) și cu plugul chiar, vițele americane cer un pământ rigolat în adîncime de 50 centim. = $\frac{1}{2}$ metru, cel puțin; altcum rămân slăbuțe și adese se potignesc cu desevîrșire.

Cea mai priincioasă este negreșit rigolarea de peste 70 centim., aplicând hâr-

lețul și alte unelte de mână. De o rigolare așa adîncă și costisitoare poate fi vorba numai unde îngăduie felul pământului cuprins în adîncime și avînd de a face cu o viie de o întindere mai mică. De cel puțin 6 ori mai ieftin și mai spornic este aratul cu „plugul de rigolat“ înadins menit spre acest scop. În scopul cumpărării acestui plug scump, viierii mai săraci ar fi bine să intervină cu puteri unite, formînd mai întăiu „tovărășie agricolă“ sau măcar însoțindu-se în număr de 3—5 inși. Unde împregiurările locale nu îngăduie umblarea cu acest plug, fie că terenul este prea costis sau rădăcinos, fie din altă pricină, nu rămâne decât rigolarea cu ajutorul brațelor.

În fața primejdiei destul de grabnice, de care amenințate sînt viile aproape pretutindenea, stăruim din răspuțeri să se apuce și viierii noștri de lucru, anume să facă începutul cu rigolarea pământului și totodată să prăsească sau și mai bine să cumpere de-a gata vițe americane, prăsirea din sîmînță fiind anevoioasă.

Cînd, de unde și cu ce preț ar putea cumpăra vițe americane, sînt întrebări, la care vor afla rîspuns în „Economul“ nr. 41 din a. c.

Săditul cireșilor și vișinilor.

Purcederea de urmat cînd cu săditul cireșilor și vișinilor este în multe privințe osebită de a celorlalți pomi. Scurtele expuneri de mai jos ne vor lămuri asupra acestor deosebiri.

Cireșii și vișinii se prind cu anevoie și adese tînjesc, scurtați fiind la rădăcini, care sînt mai gingașe și mai expuse stricăciunii decît ale celorlalți pomi.

Drept-aceea, cînd cu strămutarea în pomet sau aiurea se vor reteza numai virfurile rădăcinilor mult-puțin sfîrticate, firește cu un cosor ager.

Cireșii și vișinii ar trebui scoși primăvara cu deosebită îngrijire și apoi sădiți fără amînare; căci expuse măcar încîtva gerului sau stînd desgolite la aerul uscat, fie și numai pe timp mai scurt, rădăcinile se prind cu mare anevoie și une-ori îmbrâncesc cu pom cu tot.

Gropile se vor pregăti de cu toamnă sau peste iarnă; pământul deasupra ca mai fraged și mînos se pune dechilin. În primăvară se înțepenesc parii (aracii) în mijlocul gropilor, care se umplu cu țîrină pînă mai deasupra. Foarte vătămător este săditul adînc. Printre rădăcini se infundă țîrină cu degetele resfirate, apăsînd bărbătește, nu cumva să rămîna goluri. Din pământul oare-cum sterp, care fu scos din adîncime, se formează în giurul trunchiului un fel de cufundătură de forma unui lătăreț. Acum se toarnă apă stătută în șiroaie dacă e să se astupe golurile rămase și rădăcinile să vină cu țîrina în nemijlocită atingere. Legatul de pari ur-

mează după cîteva zile, spre a avî pomii și țîrina cînd se așeza.

Cireșii și vișinii iubesc pământul svîntat și cam nîsipos, fie și încîtva sterp. Dovadă coastele uscăcioase și adese bogate în petriș, unde întălnim cireși și vișini mai trainici și mai sănătoși decît pe șesuri și văi cufundoase. Neapărat este să ne ferim de pămînturi lutoase, îngrășate din greu sau băntuite de umezeală, unde cireșii și vișinii se prăpădesc ușor, adese în cei dintăiu ani.

Vaci lăptoase.

Cînd cu prețuirea și mai ales cu privilegiul cumpărării vacilor, se ivește trebuința neapărată de a ști apriat, dacā și încît cutare vacă este lăptoasă. Adese am voi să știm, care vacă este mai presus de celelalte în această privință. Ca semne neîndoioase de lapte mult s'au dedat oamenii a privi următoarele: trup prelungit, piept larg, piele molatică și mișcăcioasă, pîr subțirel și scurt, înfățișare blîndă și oare-cum femeiască. S'a adevărit însă că, mărginind judecata la aceste semne și altele de felul lor, nu arare-ori ne înșelăm. În adevăr, de cîte-ori nu întălnim vaci sărace în lapte, deși altcum grase, bine hrănite și intrunind mai toate și chiar toate semnele amintite.

Singura cale nimerită este să ne îndreptăm privirile nu atît asupra semnelor de mai sus, ci mai ales asupra ugerului și vinelor lăptoase. Ca aieva lăptos se poate privi ugerul rotunzit în patru muchi, nu tocmai urlat în jos, dar' cu atît mai destins înspre uger și înspre coadă. Pielea ugerului să fie subțirică și înzestrată cu pîr moale și scurt. Țițele să fie deasemenea moi, groase și cît mai deopotrivă. Dacă ugerul ar avî dinapoi o a treia pîreche de țîțe sterpe, cu atît mai bine.

Așa numitele „vine lăptoase“ sînt de două feluri, unele care pornesc dela uger și se întind pe sub foale în două ramuri mai groase, altele care se coboară șerpuint înspre uger, în forma unor coarde moi și noduroase. Vaca se poate socoti cu atît mai bună de lapte, cu cît are vine lăptoase mai rîmurite, mai groase și mai desvoltate. La vacile sărace de lapte, vinele lăptoase coborîtoare par a lipsi cu totul.

Isprăvind cu mulsul, ugerul ar trebui să se adune în crețe subțirele; altcum e cîrnos și prin urmare nu tocmai bun de lapte.

Împachetarea udă.

Vestitul Priessnitz a isbutit să tămăduască sumetenie de boale prin „împachetarea udă“. Astfel se numește îmblojirea cu un înveliș udat în apă rece. Spre acest scop se ia un lepedeu (ciarșaf), ștergar sau și o cîrpă, după-cum cere

trebuința, se împătură de câteva-ori, apoi se afundă în apă rece, se stoarce bine și se înfășură pe partea bolnavă. Deasupra se înfășură o pânzătură uscată, peste care se leagă sau se coasă o țesătură îndoită de lână, d. p. un țol (straiu) sau flanelă. Neapărat este ca pânzătura udă să fie strinsă și acoperită așa ca aerul să nu aibă pe unde răsbate.

Nu trece mult și învelișul se încălzește și rămâne cald până-ce s'a desprins, când aburii înădușiți răsufă. Învelișul se înlătură după 3—5 oare, când începe a nu ne mai tigni. Une-ori se împachetează peste noapte trupul întreg, afară de cap.

Împachetarea trupului întreg se recomandă mai ales la aprinderi și friguri cu ferbințeli și fiind pe-lea învăpăiată, când învelișul se reînnoiește de câteva-ori. Cine nu poate dormi și pătimește de ferbințeli la cap, se împachetează seara și dimineața se desfășură, ear' cine boalește de stomac (rînză) sau de incuietură, se înfășură peste foale. La aprinderile de gât se împachetează grumazul, așa ca aerul să nu aibă pe unde răsbate. Rane vechi la picioare se tămăduesc ușor, împachetând picioarele mai multe nopți după olaltă și odihnind peste zi în pat.

Cine nu s'ar fi încălzit curând după împachetare, trebuie să bea puțin vin încălzit cu zahăr.

Cu privilegiul despăchetării, trupul se freacă bărbătește și se svântă.

Întocmirea cotețului pentru găini.

Cea dintâiu și mai neapărată cerință este să fie cotețul (grajdul) călduros, înrurirea cotețului cald asupra producerii ouălor fiind puternică. În cotețul cald și a avea curat, găinile se retrag chiar și pe frig de numai 3 graduri și dacă au hrană și apă în regulă, continuă a oua adese iarna întreagă.

De recomandat este cu deosebire pardoseala de cărămizi, care se poate curăța fără multă trudă. Ferestrele să fie mari și îndreptate, dacă se poate spre soare. Peste vară au să rămână deschise, zi și noapte. Ele se vor înzestra cu gratii de sirmă (drot) sau și de nuele, care să împedecă răsbateră dihorilor, vulpilor ș. c. l. Drept proptele servesc lați sau scândurele ghiluite, care se vor așeza așa încât găinile să nu se vină peste olaltă, întimpinând astfel murdărirea. Proptelele se feștesc cu var. Iarna se aștern paie tăiate mărunt sau cetină de brad, ear vara năsip sau pământ uscat. Curățirea se va repeți la câte 3—4 săptămâni. Paiele din cuiburi se vor reînnoi când și când prin altele proaspete și îndeplin curate. În cuiburi se va pune câte un ou de gips sau de porțelan, care trebuie spălat adeseori. În scopul pregătirii n'avem decât să umplem câteva găoci de ouă cu aluat de gips. După spargerea

găocilor, cuprinsul învîrtoșat se netezește formând astfel ouă de gips, a căror menire este să desvețe găinile de a-și mânca ouăle lor.

Topirea fagurilor.

Pentru de a tescul și stoarce ceara din fagurii deșertați, cel mai ieftin și simplu mijloc este următorul:

După scurgerea mierii, fagurii se taie bucăți și se pun într'un lung săculeț de pânză tare, înzestrat la gură și la colțul din jos cu câte un laț (sbiit) de baieră (sfoară) groasă. Săculețul se ferbe într'un vas mare cu apă și într'aceea se apasă bărbătește cu un lemn. După aceea se scoate din oală și se stoarce asemenea pânzăturilor spălate, cu ajutorul duor răsetele de lemn. Când ceara încetează de a se scurge, baierele se string și săculețul se ferbe până-ce s'a scurs cea din urmă picătură de ceară. Acum săculețul se clătește (clătărește) cu apă ferbinte pe dinafară și se răsuțește tescuind, spre a îndepărta ceara alipită.

În ce să prindem ceara tescuită? Cei mai mult o prind în apă rece. Urmarea e, că ceara rămâne întunecată și grăunțoasă. Prin scurgerea într'un vas de lemn cu apă ferbinte, ceara se închiagă mai cu anevoie și fiindcă murdăria se duce la fund, ea rămâne mai frumoasă și mai deschisă. În urmă se ferbe din nou în apă curată și se păstrează undeva la întunec. Alipirea se poate întimpina udând bine părții vaselor. Antâietate se cuvine formelor de lemn. Tipsele, tăierele (talerele, telerele, filigerele) și păharele se pot și ele folosi.

Pâne în loc de ovės.

În una din ședințele reuniunii franceze de agricultură națională, un vestit econom cu numele A. de More (cet. Mor) a împărtășit, că mai nainte hrănia cailor cu ovės socotind de cal pe zi câte 12 litre în preț de 62 cr. În cele din urmă 4 luni a înlocuit cățătimea amintită prin numai 2½ chilog. pâne de ovės, care nu l-a costat decât 26 cr. Deosebirea de 36 cr., de cal și pe zi, a răsplătit cu prisos munca și așa neînsemnată când cu măcinatul și gătirea pânei. De altcum în cei 36 cr. este socotită întreagă cheltueala în bani. More adaugă în scrisoarea sa, că în cele 4 luni, cailor s'au aflat și se află în stare bună și că nu au dat înapoi cătuși mai puțin.

Ani mulți au trecut, de când în Olanda se hrănesc cailor cu pâne de ovės și orz, care s'a arătat a fi mai presus de ovės.

Bine ar fi să facă și economii nostri cercări de acest fel, cruțând astfel din nutrețul așa de scump.

Scoaterea petelor de grăsime și de păcură.

Petele de grăsime din pânzături și alte țesături se pot scoate prin „magnesie“. Mai întâiu se moaie țesătura pătată în apă și apoi se freacă petele bărbătește cu bucățile de magnesie, care se înmuiase pe rind în apă. După-ce s'a uscat, praful de magnesie se scutură cu ajutorul unei perii.

Petele de păcură, din ori-ce fel de țesături și de ori-ce culoare (față), se pot scoate prin frecare cu gălbiniș de ou. În urmă se spală bine cu apă caldă.

Leac împotriva guturaiului.

Un doctor din orașul Monaco (Italia) a descoperit în *zama de lămâe* un mijloc foarte bun în contra guturaiului (catarului). Se stoarce puțină zamă de lămân în podul palmei și se trage pe nas. Numitul doctor zice, că la guturaiul mai domol ar fi ajungând tragerea pe nas în 2—3 rinduri, ear' la guturaiul învechit mai adese-ori. Acei cari pătimeșc de guturaniu n'au decât să urmeze întocmai, leacul, de care vorbim, fiind și așa foarte ieftin. Dacă ajută aavea, nu ne-a fost dat să cercăm înșine.

Mijloc de-a preîntimpina ruginirea uneltelor.

Plugul, lopețile, sapele și celelalte unelte de fer sau de oțel ruginesc și se strică, chiar și păstrate fiind la un loc uscat. Cel mai ieftin și nimerit mijloc este să le ungem cu o alifie, care se pregătește topind împreună 3 părți de slănină (clisă, lard) și 1 parte de rășină. Ungerea se face cu ajutorul unei perii moi sau a unui petec de postav.

Legături de hămeiu.

Din vițe (curpeni, mlădițe, loze) de hămeiu se pot găti legături bune și trainice, pentru de a lega altoi, pomi sau altceva. Vițele se taie acum toamna, se uscă și se ierneză la adăpost. În ajunul folosirii se țin peste noapte în apă spre a se înmuia.

Mâni albe și moi.

Se disoalvă (topesc) câteva bucăți de „borax“ într'o sticlă mare cu puțină apă, turnând în urmă atâta apă până-ce se ivesc la fund un fel de drojdii. Prin spălarea repetată cu această apă, mâinile se înalbesc treptat, se înmoaie și devin lunecoase.

Scoaterea petelor de păcură.

Din țesături de ori-ce soi și culoare petele amintite se pot scoate prin frecarea cu gălbiniș de ou, care spălat apoi cu apă caldă, se duce cu pete cu tot.

Știri economice.

Starea agricolă în România. Ziarul „Pester Lloyd“ a publicat deunăzi o dare de seamă, din care scoatem următoarele:

Sămănatul de toamnă s'a îndeplinit pe timp priincios și holdele au propășit cu îmbelșugare. Orz s'a sămănat mai mult, ear' grâne mai puține decât anii trecuți.

Înadins s'a lăsat o mare întindere de teren pe seama cucuruzului (mălaiului, păpușoiului) și mai ales a ovăsului, al cărui preț a mers și merge urcându-se. Comerțul (neguțătoria) de bucate în Brăila se află într'o stare aproape desnădăjduită, prețurile fiind din seamă afară scăzute și magaziiile pline cu grâu. În scopul de a ușura soarta arăndașilor scăpătați, ministrul de agricultură Carp a făgăduit a desființa contractele și a da o parte din moșiile statului țeranilor în arândă.

Arăndașii din Dobrogea sunt pe cale a înființa un fond, din care să se poată ajuta împrumutat, în anii răi și la nevoi.

Lipsa de cucuruz și de nutreț este îngreunătoare mai ales pentru țerani, în ajutorul cărora va trebui să intervină stăpânirea. La cei 200.000 lei = 100.000 fl. dăruiți prin regele Carol cu privilegiul nunții de argint, ministerul a hotărât să adauge an de an câte 120.000 lei din venitul de 240.000 lei datorit fondului de 5 milioane lei ce se înființase pentru despăgubirea vitelor perite din cauza boalelor lipicioase. „Fondul țeranilor“, înființat de rege, a sporit și va spori cu repejune. Singur metropolitul-primat a dăruiț 20.000 lei; ceilalți binefăcători urmează.

Cedrii Libanului, un fel de brazi frumoși, despre care spune biblia, că erau pe timpul regelui Solomon, sunt fără îndoială cei mai interesanți arbori ai lumii. Astăzi sunt numai 7 cedri (chedri). Pe timpul lui Hiram, regele Tirului, întreg muntele Liban era acoperit cu cedri. Hiram a dat lui David lemne pentru clădirea palatului din Ierusalim. În anul 1550 călătorul Ballon a găsit însă numai 20, Richardson la 1818 numai 7, cei din urmă cedri mari din lume. Cedrii mititei se află destui pe la grădinari.

Lamartine, care a călătorit prin Siria și Palestina, descrie cedrii astfel: „Acesti copaci sunt cele mai faimoase monumente firești ale pământului. Arabii cred, că cedrii trăesc vecinic și numai mâna omenească îi poate nimici. Acesti uriași copaci, a căror vîrstă poate să fie de 4000 de ani, cresc pe piscurile Libanului, acolo unde încetează orice altă plantă. Ei au perit încetul cu încetul, s'au stîns. Dacă ar pute ei să vorbească, de câte împărății apuse, de câte popoare și de câte religii ni-ar povesti“.

Arabii și chiar Turcii cinstesc acesti copaci și nu-i ating cu nici un fel de unealtă tăietoare. Bătrânii cedri au o înălțime de 20—30 metri și o grosime de 10—13 metri. Trunchiurile lor sure sunt încărcate cu inscripții de ale călătorilor din toate țerile.

Sticle pentru apa minerală. În Ungaria și Ardeal se află 26 izvoare (cu băi) cuprinzînd apă minerală (acră), care se prinde și se trimite în sticle. Spre acest scop se întrebuintează an de an aproape 22,200.000 de sticle. Peste 15 milioane din aceste sticle se aduc din Boemia.

Pentru apa de Buda, numită „Hunyadi Fános“ se folosesc la an 6 milioane de sticle. Urmează apa de Borsec, comitatul Ciucului, cu 3,088.000 de sticle. Pe seama izvoarelor din comitatele locuite de Români s'au întrebuintat și anume pentru apa de *Vâlcele*: (ungurește *Előpatak*), comitatul Trei-Scaunelor, și *Bicsád*, comitatul Sătmarului, câte 100.000 sticle; *Repát*, comitatul Ciucului, 700.000; *Bibart* (ungurește *Bibarczfalva*), comit. Odorheiului 367,800; *Homorod*, același comitat 314.900; *Sân-Georghiu*, comitatul Bistrița-Năsăud 150.000 și *Covasna*, comitatul Trei-Scaunelor 100.000.

Turcul plătește. În divanul (judecătoria) lui Alexandru Ghica-Vodă era un judecător, spune „*Vatra*“, foarte somnuros. Odată se judeca un proces între un Român și un Turc. Judecătorii aflară pe Român vinovat și-l osândiră să plătească despăgubiri. După obiceiul de atunci, fiecare judecător avea să spună cu glas tare sentința. Toți ziseră pe rînd: Românul să plătească și c. l. Când ajunse rîndul la judecătorul nostru, care durmise toată vremea, el se ridică somnuros și, fără să aibă habar de ce s'a petrecut în divan, zice: Turcul plătește! Au rîs toți. Vorba lui a ajuns din gură în gură și a rămas zicătoare. Adese se zice: „Turcul te bate, Turcul te judeca!“

Mătășăritul Ungariei în 1894 a luat un mare avînt spre înaintare. În total s'au ocupat cu mătășăritul în a. c. nu mai puțin de 85.948 familii, care au produs 1,127.617 chilog. de gogoșe (gogoși, coconi). Pe când în anul 1880 nu s'au ocupat cu acest ram decît 1059 familii în 71 de comune, în care s'au produs abia 10.131 chilog. de gogoșe în preț de 20.025 fl., în anul 1894 s'au ocupat, reamintim, 85.948 familii în 2706 de comune, producînd cîtătimea de mai sus în preț de 1,474.175 fl. În timpul dela 1879—1894 s'au produs în total 7,794.687 chilog. de gogoșe, în preț de 10,899.667 fl.

Rodnicia naturii. Cât de rodnică și spornică e natura (firea) se poate vedea din o mulțime de lucruri. Așa d. p. învățatul Englez P. Simmonds a numărat 750.000 soiuri de insecte (gîngăanii). Atâtea sunt cunoscute, dar' aveau să fie de sigur mai multe. Înainte cu 50 de ani vestitul Humboldt cunoștea numai vre-o 50.000 soiuri de insecte. Eată cît a înaintat știința naturală în 50 de ani! Adevărată mirare ne cuprinde însă, când ne gîndim la rodnicia plantelor: în măciulia macului se află peste 60.000 fire de sămînță. Deci dacă nu s'ar prăpădi aceste fire prin împrăgiurări fel și fel, dintr'un singur rod ar eși la an 60.000 de plante.

Cele mai scumpe clădiri din Europa. Opera din Viena a costat 7½ milioane florini, palatul justiției (judecătorec) în Viena 10 milioane, palatul justiției în Londra 11½ milioane, palatul postal în Paris 16 milioane, primăria din Viena 16½ milioane, primăria din Paris și din Bruxelles câte 20 milioane, noua operă din Paris de asemenea 20 milioane. Cea mai scumpă clădire e palatul dieței (parlamentului) engleze cu 44 milioane florini.

Înfurierea gerului asupra unor animale. După învățatul francez Colin (cet.

Colén), iepurii înfruntă asprimea gerului cu o înlesnire aproape neasemuită. Expuși fiind, timp de 5 zile, unui ger de 10—15 graduri, ei nu perdură din căldura lor lăuntrică aproape nimic. Aproape tot așa răbdurii s'au adevărit a fi oile și porcii, însă nu și câinii, care s'au arătat mai simțitori. Câtă vreme penele au rămas uscate, găinile și curcanii n'au pățimit de ger cătuși mai puțin, numai cît ouatul s'a întrerupt pe timp de 7—14 zile.

Fulgerul și arborii. Din care pricină nu se știe, destul că fulgerul se descarcă bucuroși mai ales asupra stejarilor (gorunilor). Urmează plopii, apoi brazii și mesteacănii. Cei mai cruțați de fulger și prin urmare de trăsnet sînt negreșit fagii și carpenii.

Din traista cu povețele.

Întrebarea 235. Am un vultur mare înpăiat. Voind a-l curăți zilele trecute, am înțalnit molii, care au început să ciuruiască penele de pe aripi și din coadă. Vă rog să-mi răspundeți un mijloc potrivit.

G. Rusu.

Răspuns. Presară penele cu „naftalină“ sau și cu „praf de insecte“ când și când, și vei scăpa vulturul de molii.

Întrebarea 236. Am un buclan (butoiaș) de 1 hectol. mai vechiu, pe care l-am umplut nu demult cu rachiul de prune. În ajunul întrebuintării buclanul fu opărit cu apă. După câteva săptămâni însă am aflat, că rachiul a căpătat o față (culoare) neagră, abia străvezie, fără-ca gustul rachiului să se fi stricat.

Vă rog acum să binevoiti a-mi răspunde în „*Foia Poporului*“ la întrebarea: ce ar trebui să fac ca rachiul să redobîndească culoarea sa firească?

I. Avram, învățător.

Răspuns. Cearcă a limpezi rachiul prin amestecarea cu 3 albușe de ou, bătute într'un vas, sau cu jumătate atîta „cleiu de pește“ disolvat (topit) în apă moale. În urma limpezirii trage rachiul în alt vas și curăță butoiașul. Dacă n'ai fi isbutind așa, atunci deșearță rachiul într'un vas mai mare, cuprinzînd cărbuni de stejar tîner, bine spălați și pregătiți asemenea cărbunilor de făurit. Despre cum ar trebui curățit butoiașul deșertat, afli destule lămuriri cetind numerii de mai nainte ai „*Economului*“.

Întrebarea 237. Am 2 icoane frumoase lucrate în oleiu. În cursul timpului icoanele s'au afumat și murdărit. Am cercat cu apă caldută să le curăț, dar' n'am prea isbutit. Aș cerca cu spirt sau leșie, dar' m'ă tem, nu cumva să se șteargă vîpseala și icoanele să rămână spălăcite. Vă rog deci a-mi da un sfat în prețuita noastră foaie, ce ar fi de făcut?

P. A. Suciu.

Răspuns. Cel mai nimerit mijloc este apa curgătoare rece în amestec cu „spirt de țipirig“, 1—1½ linguri de 1 litru de apă. La spălat te servește de un burete (sponghe) curat de șters, frecînd cu îngrijire până-ce murdăria s'a făcut nevăzută. În ziua ce urmează feștește icoanele cu „oleiu de mastică“.

LOTERIE.

Tragerea din 8 Decembrie n.
 Budapesta: 38 84 42 27 81
 Tragerea din 12 Decembrie n.
 Sibiu: 25 71 1 54 6

În librăria „Institului tipografic“ se află de vânzare **Călin-darul Revistei „Lumea Ilustrată“** pentru anul 1895 cu prețul de fl. —.65 cu trimiterea postal fl. —.70.

Betia

se vindecă prin Antibetin, întrebuințat cu rezultat strălucit în o mulțime de ca-suri. Nenumărate mulțumite primite dela cei vindecați se trimit franco la cerere. Fiind fără ori-ce gust, se poate da pățimașului de betie și fără știrea lui. 1 dosă 2 fl. 20 cr., 1 dosă triplă pentru morbul învechit, 4 **șorului**, trimițându-se suma din urmă se trimit franco în toate țările. Se capătă la farmacia „La Vultur“, Lugoj, nr. 112, Bănat. (2787) 6—8

La „Institul Tipografic“ în Sibiu se află de vânzare:

Portretul domnului
Dr. IOAN RAȚIU.

Cu 50 cr.

Portretul domnului
Dr. V. LUCA CIU.

În mărime de 38x28 cm.
 Cu 50 cr.

TABLOUL
 Deputațiunii române la Viena.
 Cu 2 fl.

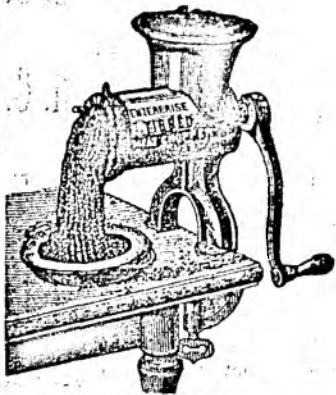
TABLOUL
 „CONFERENCEI NAȚIONALE“.
 În mărime 33x50 cm.
 Cu prețul de fl. 1.60, ear' cu trimiterea prin postă fl. 1.70.

Tabloul condamnaților
 în
PROCESUL MEMORANDULUI.
 Cu 3 fl.

Tabloul apărătorilor.
 Cu 3 fl.

TABLOUL
BIUROULUI DE PRESĂ.
 Cu 3 fl.

CAROL F. JICKELI,
 negustorie de fer în Sibiu
 reprezentanță și deposit de mașini agricole
 dela
Clayton & Shuttleworth.

Forma 5 și 10.

Mașini veritabil americane
 de pisat carnea

[2498] 4—4

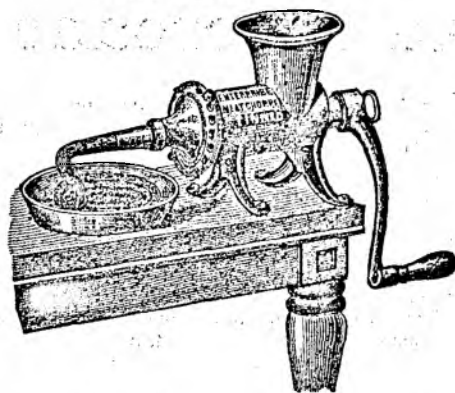
Enterprise

Nr. 5 10
 pisează într'un minut 1/2 1 chlgr.
 1 bucată 4.— 6.—

Forma 12 și 22.

Nr. 12 22
 pisează într'un minut 1 2 chlgr.
 1 bucată 5.70 9.50

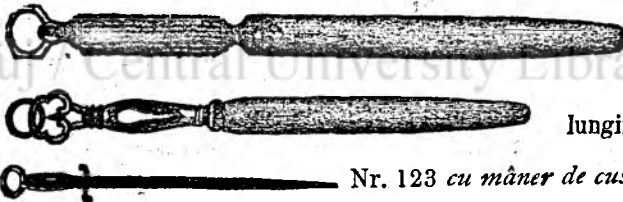
Mașinile americane de pisat carnea
 Enterprise

se pot întrebuința și la umplutul cârnaților. Spre scopul acesta se delătură cuțitul și discul dela deschizătura înlocuindu-se prin pâlnia (tolcerul) de umplut cârnații, precum arată ilustrația de alături.

Pâlnii (tolcere) pentru umplutul cârnaților:

Nr. 5 10 12 22
 diametru 15, 18, 20 mm. 1 buc. fl. —.25 —.25 —.30 —.35

Amnare magnetice (Diamant)

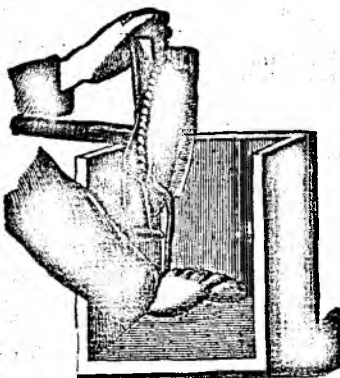
Nr. 99 cu mâner de corn de cerb lungimea întreagă 36 cm. 1 bucată fl. 1.60

Nr. 83 cu mâner de cusitor lungimea întreagă 29 cm. 1 bucată fl. 1.50.

Nr. 123 cu mâner de cusitor lungimea întreagă 19 cm. 1 buc. 60 cr.

Sfârmitor de cucuruz

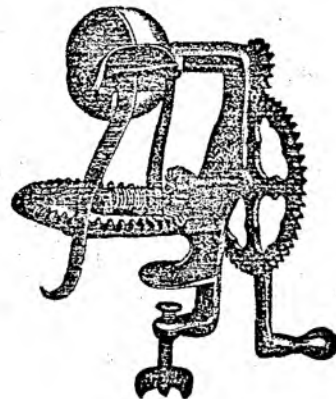
Cumpărându-se 9 bucăți se dă a 10-a bucată gratuit.

1 bucată fl. 1.40.

Cumpărându-se 9 bucăți se dă a 10-a bucată gratuit.

Mașină de curățit poamele

1 bucată fl. 2.—.

Epistolele mă rog să se scrie românește.

G2 Un mijloc de casă probat de mai mulți ani.

[482] 37—45 **Gichtfluidul lui Kwizda**

Fricțiune întăritoare înainte și după ture mari.

Gichtfluidul		lui Kwizda
Prețul unei sticle 1/1, 1 fl. v. a.		Prețul unei 1/2, sticle 60 cr. v. a.
Gichtfluidul		lui Kwizda
Se poate căpăta		în toate farmaciile.

Gichtfluidul lui Kwizda

Depositul principal: Farmacia cercuală Korneuburg.

La coroana

ungară.

Bazarul vienez de coroane

Viena, V/I Rüdiger-gasse Nr. 1, Blumenhaus,

este una dintre cele mai solide și mai plăcute firme din monarhie, unde se pot comanda cei mai necesari articoli, toți cu 1 fl. Fiecare obiect are valoare îndoită, costă însă numai 1 fl.

1 florin sau 2 coroane fiecare bucată.

La coroana

ungară.

Oroloage de buzunar

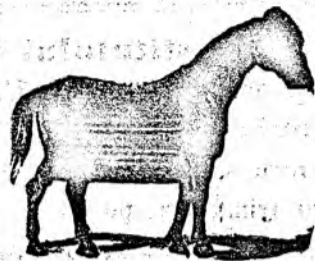
regulate precis, recunoscute ca de cea mai excelentă calitate, cu mecanism-remontoir veritabil, neperitor, de argint, metal lustruit, precum și de argint probat de 13 loți, admirabil lucru, foarte frumos gravate, cu sticlă de cristal, cu aparat de secunde și arătătoare, toate se trag la mâner fără cheie și ajustate splendid cu toate inovațiunile tehnicii moderne de arta orologeriei, regulate precis foarte punctual, se capătă în 4 sorte.

Numai fl. 3.

fl. 3. un orologiu remont. de buzunar, de nickel, dela Chicago cu arătător de secunde, cu werk precis regulat. fl. 3.

- fl. 4. Un orologiu remont. de nickel, fin de prima cal., construcț. cea mai excel. și mai punctuală cu minutar. fl. 4.
- fl. 5. Un orologiu remontoar de nickel cu capac dublu și werk regulat precis. fl. 5.
- fl. 6. Un orologiu remont. de buzunar, de aur amer., cu trei capace, fin aurit, abia se deosebește de aurul verit., gravat frumos și punctual regulat. fl. 6.
- fl. 7. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu coperișe fin gravate, precis regulat. fl. 7.
- fl. 9. Un orologiu remont. de buzunar, de argint veritabil, cu capac dublu, fin gravat și precis regulat. fl. 9.
- fl. 12. Un orologiu de buzunar, anker remontoar de argint veritabil cu 15 rubine, merge precis. fl. 12.

Toale de cai
Numai fl. 1.65

Pro bucată.

Numai fl. 1.65

Toale de cai

3600 splendide așa numite

se vor vinde cât mai iute pe prețul jumătate, după-ce furnizarea s'a sistat. Aceste splendide toale de cai sânt 190 cm lungi și 130 cm. late, provăzute cu margini vârgate, groase ca o scândură, călduroase ca un cojoc, și costă acum, cât iac proviziunea, cu bordure bogate pro bucată

I-a cal. economie II-a cal. domnești III-a calit. birjari
fl. 1.65. fl. 2.50. fl. 3.—.

1 florin sau 2 coroane bucată.

1 orologiu de bronce ce merge regulat, cu garanță 1 fl.	1 lanț de orologiu din aur artificial cu acățătoare 1 fl.	1 inel din aur-doucle cu petri 1 fl.	1 medalion din aur artificial, cu petri 1 fl.	1 brățar dela expoziția din Paris 1 fl.	1 alian de inimă din argint veritabil, probat 1 fl.
Cușmă de iarnă din peluș de Persia, cu vată călduroasă. 1 fl.	1 pălărie bărbăt. din păslă moale foarte țiuătoare 1 fl.	4 cravate bărbătești fiecare în altă formă și culoare, foarte fine 1 fl.	1 păreche mănuși călduroase pentru iarnă, din lână 1 fl.	1 jachetă de lână pentru dame și bărbați 1 fl.	1 păreche pantaloni de lână (sistem Jäger) pentru domni 1 fl.
1 cămașe bărbătească, foarte fin gătită, albă ori colorată 1 fl.	1 păr. ismene bărb din pânză de casă bine lucrate 1 fl.	6 păr. ciorapi bărb. într'o culoare ori cu vârgi frumoase 1 fl.	3 păreche ciorapi fem. într'o culoare sau cu vârgi frumoase 1 fl.	1 corsetă cuirasă, fason parisian, foarte durabilă 1 fl.	12 batiste, cu margini colorate, chivite 1 fl.
1 cămașe femeiească din șifon ori în cu broderii 1 fl.	1 corsetă de noapte din șifon cu broderie fină 1 fl.	1 păreche ismene fem. din șifon, cu broderie fină 1 fl.	1 sucnă călduroasă, cu brodure 1 fl.	3 șorturi de casă, mostre frumoase și moderne, veritabil de spălat. 1 fl.	1 șort de lister, calitate bună, caro, chivit, 1/4 de mare 1 fl.
1 jachetă de dame din creton francez lucrată 1 fl.	1 haină de iarnă gata pentru copii dela 1—3 ani 1 fl.	1 covor de pat din stofă de jute desin frumos 1 fl.	1 cearceafă de tot mare și gata 1 fl.	6 mēindare de in, mari și tari 1 fl.	6 ștergare, calitate bună, caro, chivite 1 fl.
1 față de masă bună damast alb ori colorată 1 fl.	6 serviette pe deplin de mari, albe ori colorate 1 fl.	1 năframă de mētasă 1 cot de mare și în orice culoare 1 fl.	3 batiste de mētasă de Lyon, în mai multe colori 1 fl.	1 eventail cu zugrăvire artistică, foarte frumos 1 fl.	1 năframă mare călduroasă pentru dame, 1/4 de mare 1 fl.
1 pipă din spumă de mare artificială 1 fl.	1 spiț de țigară spumă de mare veritabilă cu chichlibar 1 fl.	1 pipă pentru burghezi, spumă de mare artificială cu vergea cu tot 1 fl.	1 aparat de foe, aprinde însuși cu iuțea fulgerului 1 fl.	1 portmoneu tot din pele cu incheietoare 1 fl.	1 portmoneu pentru bani și documente 1 fl.
1 lămpaș cu o lumină intensivă 1 fl.	1 șatulă de cusut de mētasă cu scule de cusut 1 fl.	1 album pentru fotografii, foarte fin 1 fl.	1 briciag cu 4 tășuri, cu aparat pentru scoaterea dopurilor. 1 fl.	1 crucifix din metal topit, nu se poate sparge 1 fl.	1 oglindă de părete 3 cm. de mare, în cadru de nuc 1 fl.
6 linguri de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	6 furculițe franc din argint de Phönix veritabil 1 fl.	3 cuțițe de masă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	12 lingurițe de cafea din argint de Phönix veritabil 1 fl.	1 lingură mare de supă din argint de Phönix veritabil 1 fl.	2 feșnice de salon argintărite fin, formă frumoasă 1 fl.
1 țiuătoare de zăhar splendid argintărită și fină 1 fl.	1 moară de cafea cea mai bună construcție, durabilă 1 fl.	6 tase de cafea calitate bună neperitoare. 1 fl.	Împărăteasa, 2 frumoase figuri de decorațiune 1 fl.	3 broșuri de dame în mostre deosebite 1 fl.	1 briciu, tăș englez veritabil, foarte ascuțit 1 fl.

Numai fl. 5.75

costă o bucată întreagă de 30 coți, de pânză de casă excelentă, trainică, solidă, de calitate lată

Numai fl. 6.25

costă o bucată întreagă de 30 coți de haine de pat din Sternberg, prima calitate, bună de spălat în toate colorile, foarte trainică.

Numai fl. 5.50

costă o bucată întreagă 30 coți, prima calitate oxford, în toate colorile, solidă, trainic, pentru cămăși și rufe de casă

Numai fl. 5.50

costă o bucată întreagă 30 coți, calitate excelentă pentru cămăși Schifon, fină ca cea din in, foarte bună și trainică.

2 florini fiecare bucată.

1 păreche pantaloni de iarnă pentru bărbați, făcut elegant în toată mărimea 2 fl.	1 jachetă pentru domni și dame în orice mărime. 2 fl.	6 metri de covoare, sortă bună, cu brodură colorată 2 fl.	1 covor pentru așternut, înaintea patului, frumos lucrat 2 fl.	1 perdea modernă pentru ferestri de jute sau dantele 2 aripi complete 2 fl.	1 tacâm de masă pentru 6 persoane, 1 pânzătură, 6 serviete fine 2 fl.	1 bucată pânză garn. 1/4 lată 7—8 metri lungă, deasă 2 fl.	3 bucăți cămăși de oxford pentru lucrători foarte trainic lucrată 2 fl.	1 blusă de dame modernă din satin fin, muștră cea mai nouă 2 fl.	1 serviciu din porcelan de cafea pentru 6 persoane, 15 bucăți, 2 fl.	1 pelerină de iarnă din lână 1/4 mare, groasă călduroasă 2 fl.	1 stampilă de cauciuc cu orice nume, dimpreună cu culoare 2 fl.	1 lanternă magică pompoasă cu figuri mari și cu instrucțiune 2 fl.	1 plapomă excelentă și bună, lucrată în culoare vântă și roșie 2 fl.	1 cușmă fină pentru domni 2 fl. 1 muff pentru dame prima calitate 2 fl.	1 cămașe de flanel pentru domni în toate colorile, foarte călduroasă 2 fl.	1 batistă de Lyon veritabilă de mētasă, mare, în orice culoare 2 fl.	1 păreche de feșnice de salon Alpacca, fason mare, elegant 2 fl.
---	---	---	--	---	---	--	---	--	--	--	---	--	--	--	--	--	--

Pentru atențiune: Comande în scris se trimit în 24 oare, cu rambursă postală sau trimițându-se banii înainte, mărfurile, care nu convin se pot îndată schimba, sau banii se trimit înapoi prin firma:

[2130] 9--10

Wiener Kronen-Bazar FEKETE in WIEN V., Rüdiger-gasse Nr. 113.

Institut Tipografic T. Liviu Albini.

Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.